

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kerepesi-ut 25.
Fiókkiadóhivatal: Múzeum-körut 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF**
Felolós szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG**

Egész évre 14 kor., 1/2 évre 7 kor., 1/4 évre 3 kor.
50 fillér, egy hónapra 1 kor. 20 fillér.
Egyes szám Budapesten és a vidéken 4 fillér.

Harc a klauzula körül.

Budapest, július 7.

(v.) Sohsem hallottuk, hogy az elvetélt magzatnak is van kisértete. S ma mégis fényes nappal egy ilyen politikai főtusz hazajáró lelke suhant végig a magyar parlamenten. Az ischli klauzula volt ez az időelőtt a világra jött és halva született magzat. És lón nagy ámulat az egyik oldalon és szintoly nagy rémület a másikon, amikor a legujabbkori magyar történetnek ez az idomtalan preparátuma az elhalványuló emlékek spirítuszos-üvegéből a képviselőház asztalára repült. Aki azt odarepítette, senki más nem volt, mint gróf Tisza István miniszterelnök. Az pedig, aki a főtuszt felkapta s a miniszterelnök tözsomszédságában ülő Lukács Lászlónak fejéhez vágta, senki más nem volt, mint báró Bánffy Dezső. Ez a lapdázás egy elvetélt magzat kisértetével nem volt valami épületes látványosság. Politikai küzdelemnek kissé vaskos, szórakozásnak kissé léha. De azért tagadhatatlan, hogy volt ebben az egész bizarr műveletben valami megkapó és valami tanulságos.

Hogy az ischli klauzuláért az apaság felelőssége kit illet meg, Lukács László-e avagy Bánffy Dezsőt, — azt végezzék el egymás közt e két kiváló férfiú. A közvéleményt csupán az érdekli, hogy ők ketten együtt nemzették a kis szörnyeteget és hogy ez a kis szörnyeteg, ha történetesen el nem vetődik, arra volt

szánva, hogy ötlemből törvénynyé neveltetvén, felfalja s minden időkre elpusztítsa Magyarországnak a gazdasági önállósághoz való, a hatvanhatediki kiegyezésben világosan fenntartott jogát. Reánk az egész dologból csupán ennyi tartozik. De ez aztán csakugyan és egészen ránk tartozik s a dolognak ez a része sem nem privát ügye Lukácsnak és Bánffynak, sem nem kabinettitok, aminek megszegése miatt Bánffy Dezsőnek joga volna Tisza István ellen panaszt emelni. Az ördögbe is, attól talán csak nem lehet elütni ezt a nemzetet, hogy törődjék a számára fenntartott jogok amaz egyik legfontosabbjával, amely szerint az önálló gazdasági berendezkedésre vonatkozó akaratszabadságának időről-időre önként *kell* felelednie. Ama hirhelt klauzula ettől a jogától akarta a nemzetet elütni. El akarta pedig tüni oly módon, hogy a vámközösség automatikus megszűnése helyett azt a rendelkezést akarta törvénybe iktatni, hogy a vámközösség érvényben marad mindaddig, amíg a *törvényhozás* egyebet nem határoz. Vagyis: az önálló vámterületre való átmenet jogát, amely a Deák Ferenc kiegyezése szerint időről-időre visszahívja az *országgyűlésre*, ez a klauzula az *egész törvényhozás* jogkörébe, tehát a *koronába* is akarta átcsempészni. Szigorubb közjogi felfogással e klauzulát méltán lehetett jogcsontkítássá minősíteni. De a legenyhébb felfogás sem tagadhatja,

hogy a klauzulának törvénynyé válása rendkívüli mértékben megnehezítette volna Magyarország önálló gazdasági berendezkedését.

Mi tette a klauzula kérdését ujabban ismét aktuálissá? Bánffy Dezső parlamenti zászlóbontása. Ez a szereplés határozottan elhibázott volt abban a lekinetben, hogy egy különben dicséretes elhatározást ügyetlenül okadatolt. S hagyján, hogy ügyetlenül; de — ami még nagyobb hiba — őszinteség nélkül is. Bánffy Dezső helyesen tette, hogy az önálló vámterület hívei közé állott; s még helyesebben tette azt, hogy ezt az új álláspontját férfiasan, majdnem ridegen, minden hátsó gondolat nélkül foglalta el, nem úgy, mint Apponyi, aki Jászberényben a minap platonikusán vallott szerelmet az önálló vámterületnek, csupán elvben fogadva el a gazdasági különválást, de még csak hozzávetőleg sem elhatárolt „hosszabb átmeneti időt” kötve ki magának. Nagyon hatásos lett volna Bánffy zászlóbontása, ha okadatolása ugyanakkora mértékét mutatja a férfiaságnak, mint cselekvése: ha nyíltan megmondja, amit ugyis tudott mindenki, hogy azelőtt testestül-lekestül a vámközösségnek volt híve, a közös vámterület állandósítása érdekében még a nemzeti jogok csontkításától sem döbbent vissza, ámde belátja, hogy tévedett, hogy az ország érdekeinek s a nemzet méltóságának, kivált pedig a demokratikus és szabadelvű fejlődés

TÁRCA

A pör.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: **Goda Géza.**

Az ajtón halk kopogtatás hallatszott.

— No — mondta az irodafőnök, aki husz év óta ült itt ebben a szobában, ugyanannál az asztalnál s ugyanazon tintatartóból mártogatta a tintát a pöriratokhoz.

Az ajtó kinyílt s egy nagy, magas, erős parasztember állt meg a küszöbön. Nyár volt, de azért báránypör-süveg volt a fején, melyet most lehuzott róla, de úgy, hogy a fejét hajtotta bele a kezébe.

Megállt az ajtóban s várt.

— Mi baj? — kérdezte az irodafőnök — s végignézett a paraszton.

— Egy pöröm volna.

— Pör? — kérdezte amaz. — Miféle pör?

— A telekkönyvvel van valami bajom, követem.

Az irodafőnök fölvetette a tollat s a szájába dugta. Aztán lóbálni kezdte magát a székén. Oda sem figyelt már a parasztra, aki most megint esőndesen és alázatosan állt egy helyen. Még a süvegét sem forgatta, mintha attól félne, hogy zavar vele bennünket.

Mindnyájan az írásunk fölé hajoltunk s hosszú percek multak el, míg az irodafőnök felállt, nagyot nyújtózott, pipára gyújtott s aztán szétterpesztett lábbal odaállt a paraszt elé.

Kicsiny, nyavalyás emberke volt. Folytonosan pipázott, ami nagyon megviselte a tüdejét. Egyre köhögött s rekedten beszélt. A nagy és erős paraszt mellett igazán hitvány, semmit érő emberke volt s amint így ott állt előtte, kihívó tekintettel, a lateiner ember esztelen fölényét éreztetve, mosolyogni való volt.

— Pör? — kérdezte megint s a nadrágja zsebébe mélyesztette a két kezét. — Aztán miféle pör.

— Átirás.

— Átirás? Hisz az nem pör.

A paraszt most már egyet mozdult.

— Pör az, követem — mondta — ha egyszer fiskáliskézen van.

Ezen nevetünk kellett. Az irodafőnök megvetéssel nézett a parasztra.

— Aztán hogy hívják kendet?

— Szabó József.

— Hát Szabó József! Tudja-e kend, hogy mi kell a pörhöz? Nem, ugy-e? Hát majd én megmondom kendnek. A pörhöz kell alperes, felperes. Érti? Az átirásnál pedig nincs egyik sem.

— Van az...

— Van? Hol van?

— Én vagyok az egyik — mondja a paraszt — s a fiskális a másik. Mihelyt fiskáliskézen van.

az mindjárt pör, ha nem is pörkedés. Ez a dolog pedig fiskáliskézen van, tehát pör.

Kikérdeztük most már Szabó Józsefet, hogy kinek a kezén van hát ez a telekkönyvi átirás. Megmagyarázta, hogy itt van az irodában márt négy esztendő óta. Keressük meg, mert most már sürgős, hogy az a szántó, melyről szó van, az 5 néven legyen. Ugy vette kétszáz forintot.

Mulattunk rajta nagyon, hogy ez a paraszt még azt is pörnek mondja, ami a legbékésebb dolog ezen a világon. Aztán kerestük az iratokat.

— Siet kend? — kérdeztük.

— Sietek ám — mondta mohón. — Aratunk már s ugy szaladtam be a városba, mert tovább sehogys lehetett halasztani a dolgot.

Az irodafőnök egy kissé összeráncolta a öldökét.

— Ha siet bácsi — mondta — akkor várjon!

A parasztnak várnia kellett. Ez az irodafőnök nem tartotta sürgősnek a dolgot. Hagyta a parasztot, hadd lógassa a két nagy vörös kezét, amely tele volt a munka patinájával. Mintha rézből való lett volna.

Egy félórai büntetés után végre kikerestük az iratokat, melyekből kitűnt, hogy Szabó József csakugyan vett egy szántót a csermetegi dűlőben kétszáz forintért s avval bizta meg az irodát hogy a szántót irassuk a nevére. Próbálkoztunk is, de elfeledtünk valami okmányt s avval küldték vissza, hogy az okmányt is csatoljuk az iratokhoz. Megmagyaráztuk a parasztnak.

ügyének a gazdasági különválás felel meg jobban, miért is gyökeresen szakít egész multjával s az önálló vámtérlet lobogója alá szegődik. E helyett azt a hibát követte el Bánffy, hogy következetesnek akart látszani s e végből azt a benyomást akarta a közvéleményben kelteni, hogy ő már 1898-ban arra gondolt s az 1898. évi I. törvénycíkket azzal a céllal terjesztette be, hogy 1907-ben a vámközösségi állapotot okvetetlenül a gazdasági különválás fogja felváltani. Ezt az okadatolást, amely nyilvánvalóan ellentétben áll a saját cselekedeteivel és akkori nyilatkozataival, bátran elengedhetné volna magának báró Bánffy Dezső. Kár volt bizony ahhoz az olesó dicsőséghez juttatnia Tisza Istvánt, hogy csak elő kelljen szednie a multak lomtárából az ischli klauzula rozsdás kardját s Bánffy Dezsőnek óhatatlanul belé kellett az eléje tartott pengébe szaladnia. Mi szüksége volt Bánffy Dezsőnek arra, hogy elkérkedjen egy fiktív következetességgel, holott a multban elkövetett hibának nyílt beismerése s az új álláspontnak ezen az alapon való elfoglalása több elismerést és nagyobb sikert biztosított volna neki?

A valóság, amelylyel Tisza István ma Bánffyt szembesítette, az, hogy a Bánffy-kabinetnek volt egy minisztertanácsi határozata, amely a klauzulát a kormány kiegyezési politikájába bekebelezte. Hogy ki volt a szerzője a klauzulának, csupán történelmi kérdés, de politikai jelentőség nélkül való. Minden kabinet egyetemes politikájáért a politikai vezetésre egyedül hivatott kormányelnök felelős. Bánffy Dezső felelős tehát a klauzuláért, akárkitől eredt legyen az ötlet. S téved Bánffy, ha azt hiszi, hogy amely minisztertanácsi határozat nem került törvényjavaslat alakjában a parlament elé, azt mint lényegtelen kombinációt ki lehet és ki kell vonni a politikai bi-

rálat alól. Ez a klauzula több volt kombinációnál, mert már be volt illesztve a vámközösségi provizóriumról szóló törvényjavaslatba, de amikor hirtelen jött a szörnyszülöttnék, maga a szabadelvűpárt foglalt ellene állást: tiltakozott ellene Széll Kálmán, hangosan megbélyegezte Szilágyi Dezső s maga Tisza Kálmán és Tisza István is világosan megmondta, hogy erre a lejtőre a Bánffy-kabinetet nem követik. Nem meghiúsult kombinációról van tehát szó, hanem olyan politikáról, amelyet a folyosón maga a többség eltaposott, még mielőtt a képviselőház ülésébe bejuttatott volna. Ezt fontos a nemzetnek tudnia; s az a Bánffy Dezső, aki ma teljes meggyőződéssel áll az önálló vámtérlet alapján, nem járt el sem jól, sem okosan, amikor a klauzulát s annak tanulságait agyonhallgatva, olyan színben akart feltűnni, mintha már 1898-ban a vámsorompóknak tíz év mulva leendő felállítására gondolt volna. Ismételve mondjuk: nem hiba, hanem erény az ő következetlensége, s nincs tehát semmi értelme annak, hogy régebben elkövetett hibájából himet varrjon újabb, józanabb és dicséretesebb elhatározására.

Őszintén szólva, nem szeretnők, ha az az éles hang, amely a Bánffy Dezső ellen folytatott polémiákat s ennek következtében a Bánffy Dezső válaszait is majdnem civakodássá fokozza, állandóan meghonosulna az ellenzéki pártvezérek Benjáminjánál és vele szemben. Nem kimélni kívánjuk mi Bánffy Dezsőt. Ember ő a talpán, aki nem tér ki semmiféle küzdelem elől. De nem szeretnők, ha az ellene indított küzdelemnek szokatlan élessége belekergetné azoknak a szövetségébe, akiktől a közvélemény elfordult, mert felismerte reakciós voltukat, s akik most ott lebzselnek Bánffy körül, mert szükségük van arra, hogy e kifejezetten szabadelvű és demokratikus férfiú

nimbuszával frissítsék fel siralmasan elfonnyadt népszerűségüket. Azért óhajtottuk mi Bánffynak a képviselőházba való jutását, mert a klerikális ellenzéki árnyalatok politikai súlyának teljes megsemmisülését reméltük ama Bánffy Dezső parlamenti szereplésétől, aki programjának gazdagságával s erősen kidomborodó liberalizmusával megérdemelt népszerűsége tett szert az országban. És semmiképp nem volna kívánatos a szabadelvűség érdekeinek szempontjából, ha tulheves ostromok elől hátrálva, Bánffy Dezső észrevétlenül belekerülne abba a klerikális táborba, amely őt ma épp oly émelygő tolkodással ünnepli, mint amilyen kiméletlenül inzultálta őt személyében is, amíg a hatalmon volt. Bármennyire kényelmetlen a kormány, hogy Bánffy már kezdetől fogva erős ellenzéki akciót fejt ki, mégis legyen gondja rá Tisza Istvánnak, hogy a szabadelvűpártnak egykori vezére az ellenzéken is váltig szabadelvű maradjon.

A harapófogó napja.

Budapest, július 7.

Ami délután egy óráig történt, az nem fontos. Még beszélt vagy három-négy ember, aztán az általános vitát berekesztették. Az utolsó félórán elhatározó találkozást lehetett megfigyelni. Apponyi fölkereste Tiszát s látnivaló volt, hogy arról beszélgetnek, melyikük legyen az elsőség s szóhoz jut-e még ma mindakettő? Abban állapodtak meg, hogy a miniszterelnök beszél előbb s utána Apponyi. Mindegyikük másfél órára taksálta a maga beszédét. Ez összesen három óra. Az ülés tehát el fog tartani négy óráig.

Nosza, támadt nagy bucsujárás a buffet felé. Az egész világ megebédelt, még Apponyi is. Azért is esett úgy, hogy az ülés második felében valósággal dühöngött a temperamentum.

Zsufolt Ház és türelmetlen közönség.

— Valami kis hiba történt — mondtuk — de majd megreparáljuk. Elmehet.

A paraszt csak állt egy helyben.

— Kíván valamit?

Hogy talán megmutathatnók neki is azt az írást.

— Meg.

Megnézte, a fejét csóválta s nagyot sohajtott.

— No? — kérdeztük — mi baj?

Vastag ujjával rábókolt a végzés balsarkára, ahol a végzés száma volt följegyezve: 1242.

— Mi ez? — kérdezte.

— Ez? Ez a végzés száma.

A paraszt idegesen fészkelődött s a hangja remegni kezdett.

— Dehogyan is — mondta. — Már meg 1242 forint költséget tetszett csinálni. Mondtam ugy-e, hogy pör az, mihelyt fiskáliskézre kerül. Honnan vegyem én azt a tenger pénzt? Honnan?

Az irodafőnök dühös lett.

— Hallja kend — mondta tüzesen — megbolondult kend. Hát nem érti, hogy ez a végzés száma?

A paraszt dühös lett.

— Nem bánom én tekintetes uram — mondta — de én nem tartozom senkinek semmivel. Megvettem azt a kis földet, hogy ott égette volna el az isten, ahova teremtette. De ha egyszer ide az van írva, hogy 1242, az azt teszi, hogy ennyi a költség. Ezt már nem veszik ki onnan,

sem ki nem vakarják, sem le nem törlik. Volt énnekem elég dolgom már a törvénynyel, bajba jutottam eleget, de ezt nem állom.

Az irodafőnök nevetett. Aztán támadt egy pompás gondolata.

— Tudja mit, Szabó József — mondta — menjen el panaszával a főtörvényre.

A paraszt sohajtott.

— Aztán követem, merre van az?

— Bécsben.

— Bécsben?

— Ott.

Gondolkodott.

— Nos, nem megy?

— Nem. Mert ott még nagyobb urak vannak — mondta keservesen — s azoknak a kezén még jobban meggyűlik a költség.

Dacosan állt az ajtóban. A szemében mélységes elkeseredés látszott s egész alakját mintha a bizalmatlanság, gyűlölet és megvetés fogta volna körül.

— Nem megyek!

— Hát akkor maradjon itt — mondta jókedvűen az irodavezető. Várjon odakünn.

A paraszt kiment. Csöndesen, alázatosan tette be maga után az ajtót.

Odabenn kacagtak. Az irodafőnök köhögött, pipára gyújtott s aztán magyarázni kezdte az esetet:

Látjátok — mondta — ez a paraszt. A népsziművekben mindig úgy rajzolják le, mintha

csupa szívjóság volna s a könyvekben azt írják róla, hogy okos. Hát okosság ez? Hát nem barom az ilyen? Mi? Huncutsága kiszámíthatatlan, bizalmatlansága határtalan. Aztán még mindig akad olyan bolond, aki evvel a fajtával akar államot fenntartani. Nem számám leütni az ilyen, mint az ebet. Rátaposni a fejére, hogy kilőccsanjon belőle az a buta agyvelő.

— De ő erős ám — vetettem közbe.

— Erős? Hát miért nem dolgozik akkor?

— Dolgoznék, ha nem zaklatná a gond.

— A gond? Hát mi gondja van az ilyennek? Maradjon otthon s végezze dolgát.

— De a pör.

— Pör? Hát pör ez? Te is...

Nagyot ütött az asztalra, hogy csak úgy táncolt a tintatartó. Aztán föl-alá járt a szobában, nagyokat köhögött s ideges, elsárgult arcán a pusztuló, kivesző emberek fájdalmas gyűlölsége látszott.

Hirtelen az ajtóhoz rohant s rákiabált a parasztra:

— Hát még most is itt áll? Pusztuljon, menjen a dolgára!

A paraszt dörmögött valamit s aztán nagy, nehéz csizmás lábával elindult. Hatalmas, egészséges karjait lobálta s mikor a kapuban még egyszer visszafordult, kinyílt ingéből kivillant barnapiros melle. Olyan színe volt, mint a földnek, melyből az erő fakad.

Tisza István miniszterelnök a vita berekesztése után fölemelkedett s nagyon rövid bevezetés után nekiment Bánffy Dezsőnek. Egyhamar kegyetlenebb beszédet nem mondottak a magyar parlamentben. Eötvös Károly, ha úgy néha ráveti magát valakire s ha az a valaki ér valamit és ha azonfelül elemében is van a vajda: ő szokott ilyen gyilkos kegyetlenséggel paskolni maga körül. A miniszterelnök fogsz beszédében csak Bánffy Dezsővel foglalkozott. Senki mással. De Bánffy Dezsőt aztán szétszedte. A régi Bánffyt, a szegedi Bánffyt, az új Bánffyt, de még a jövő Bánffyt is elemeire bontotta és gunyosan, kicsinyelve, irgalmatlanul figurázta ki. Mindjárt azon kezdte, hogy Bánffy sok mindent fölfedezett, amit már előtte fölfedeztek. S mikor az ellenzék zugni kezdett, hogy nálunk szomorú kötelesség az ismert igazságokról újra meg újra beszélni, Tisza csak úgy foghegyről vetette oda:

— Az is igazság, hogy ma csütörtök van, de nem kell róla hosszabban elmélkedni.

— No ez csütörtököt mondott! — próbált az ellenzék visszavágni, de mentül inkább védte az ellenzék Bánffyt, annál kegyetlenebb lett Tisza.

— Védelmiükkel szegénységi bizonyítványt állítanak ki Bánffy Dezsőről.

Amilyen igaz, hogy az ellenzéki védelem szegénységi bizonyítvány, olyan igaz, hogy egy másfélórás miniszterelnöki támadás viszont vezérré-avatást jelent. Aki-vel Tisza István egy huszónapos obstrukció után, késő nyáron, valóságos vakációdüh közepette ilyen hosszan és ilyen kizárólagosan foglalkozik, az még sem lehet olyan igen kicsi legény, hogy az ellenzéki védelem reá nézve szegénységi bizonyítványt jelentene. S ha férhet is hozzá szó, vajjon vannak-e Bánffy Dezsőben komoly vezéri képességek, de az már aztán egészen bizonyos, hogy szerencsés időben lépett ki a porondra, sok népszerűség környezte, sok rokonszeny fordul feleje s mert különben is a közérzésből rakta össze programját: Bánffy Dezső ma olyan ember, akivel számolni kell. De hát Tisza a parlamentben kuruc legény s miután a Bánffy gárdájának élén támogatta Bánffyt, az már meg se lephetett senkit, hogy Lukács László szomszédságából támogatta az ugnyezett ischli klauzula szerzőjét is.

Ez aztán talpra állította Bánffy Dezsőt is.

— A személyeskedésre személyeskedéssel nem felelek — szolt bevezetésül s az ellenzék tapsolt neki.

De már az ischli klauzula dolgában meg akarta ragadni az alkalmat, hogy egyszer végre tisztázza a dolgot. A tisztázás nem volt valami szerencsés, mert Bánffy csak azzal védekezett, hogy az a tervezet, melyet közönségesen ischli klauzulának neveznek, sohasem került a parlament elé s ő felelősséggel csak azért tartoznék, ami törvényerőre emelkedett. Hát ez nem okos és nem igaz védekezés. De már abban igaza volt, mikor megkövetelte, hogy a felelősséget ne csak reá, hanem Lukács Lászlóra is hárítsák.

Tisza István újból felugrott és megint gunyosan vágott vissza. *A kezei közt lévő aktákra hivatkozott, hogy az a tervezet Bánffy Dezső aláírásával került a minisztertanács elé.*

E pillanatban meglátszott Bánffy Dezsőn, hogy a harenak ez a neme kiveszi a sodrából.

Fölpattant s fenyegetőzve kérte, hogy a mult idők intim részleteit ne bolygassák mások, mivelhogy ő sem kívánja bolygatni.

A képviselőház egy pillanatra meghökken: várakozással voltak az ellenzékiek, feszengő kényelmetlenségben figyeltek a szabadelvűpártiak — de Bánffy Dezső haragosan megrázta a fejét és *kisietett a tereméből.*

Izgalom volt a folyosón és odabenn Apponyi igazán csak azért beszélt, hogy még ma visszautazhasson családjá körébe. A tul-temperamentumos vagdalkozáshoz bizonyára neki is voltak gondolatai, de elrejtette őket. Egy szóval sem érintette Tisza és Bánffy kegyetlen párbaját s hogy nem érintette. az volt beszédében körülbelül a legpikánsabb. Mert egyébként a Ház nem volt olyan hangulatban, hogy az ő hideg, tárgyilagos és előkelő fejtegetéseit igazán élvezhesse. Kit érdekelték az ő pénzügyi szempontjai? Kit az ő katonai és nemzeti gondolatai? Hiszen az imént élet-halálharc folyt e helyen s aztán már az idő is négyre jár: ki tudjon itt közjogi fejtegetéseket élvezni?

Apponyi maga is érezte, hogy alig figyelik. Kedvetlenül jegyezte meg:

— Talán kicsi dolgok ezek, de jelentős szimptomák és *le akarom őket szegezni.*

— *A harapófogó nálam van!* — szolt csöndesen a miniszterelnök,

A hallgatóság nem is értette meg mindjárt ezt a közbeszólást. Pedig benne van a miniszterelnök egész politikai egyénisége. Sőt ő maga az a harapófogó. Mindent harapófogóval! Kivette az obstrukcióból az ujoncokat harapófogóval. A felhatalmazást harapófogóval. A kiegyezést is kiveszi majd harapófogóval. És kised majd lassankint minden ellenállást harapófogóval.

A miniszterelnök eleinte még jegyzett Apponyi beszéde alatt. A beszéd közepe táján már csak közbeszólt. S a végén, mit csinált a végén?

Mialatt Apponyi a leggyőzőbb körmondatba fogott, hogy polemikusan beszédét hangulatosan fejjeze be: Tisza István egyszerre elővette szivartárcáját, kivett egy szivart, szájába dugta és aztán nyugodtan becsomagolta irásait.

Apponyi befejezte a gyönyörű körmondatot.

S az ellenzék? Tapsolt? Nem. Csak azt a szivart látta a miniszterelnök szájában, azt a közönyös, hatásrontó, gyilkos szivart és az ellenzék dühösen, elkeseredve kiáltott:

— Gyufát, tüzet a miniszterelnöknek!

Hogy a szivarnak szánta-e a tüzet vagy egy nagy máglyának? — azt nem tudjuk eldönteni...

Holnap már a kisebb tárcákra s a *civillistára* kerül a sor.

A képviselőház ülése július 7-én.

— Kezdeté délelőtt 10¹/₂ órákor. —

Elnök: Perczel Dezső, majd báró Feilitzsch Arthur.

A kormány részéről jelen vannak: gróf Tisza István, Lukács László, Nyíri Sándor, Cseh Ervin.

Elnök: Megnyitja az ülést, előterjeszti az irományokat s megvitányozza, hogy a tegnapi katalógusolvasás következtében adjon a Ház a távol volt képviselőknek nyolcnapos határidőt az igazolásra. (Helyeslés.)

Gróf Tisza István miniszterelnök benyújtja

az állami számvevőszék pótjelentését az 1903. évi zárszámadásokról.

Következik napirend szerint

az 1904. évi költségvetés

általános tárgyalásának folytatása.

Mólnár Jenő szembeszáll azzal a felfogással, hogy a földbirtok tehermentesítésének egyetlen módja a magas kamatozású kölcsönök konvertálása; ez csak enyhíti a bajt, de nem segít az adósságoktól terhelt kisbirtokon. Általános adóleszállításra van szükség, de a kormány az adórendszer javítása és a nép helyzetének javítása helyett egyedül a nagyhatalmi hőbort kielégítésére törekszik. (Ugy van! a baloldalon.) Sorra veszi a kormány ígéreteit, amelyek sem nem vívmányok, sem javulást nem jelentenek, még ha meg is valósulnak, pedig a tapasztalatok után biztos, hogy azok megmaradnak ígéretnek. Nincs bizalma a kormány iránt s nem szavazza meg a költségvetést. (Helyeslés a baloldalon.)

Papp Zoltán a kormány általános politikájával foglalkozik, amelyben egyetlen nemzeti vonás sincs. Eklatáns bizonyíték erre a galaci eset, a folytonos germanizálás a hadseregben, a chlopyi hadparancs és sok sérelem, amelyet a magyar nemzet legutóbb elszenvedett. A hadseregben mindössze anyiban foglalt tért a magyar nyelv, hogy a katonai zenekarok magyar nyelvű táblán jelzik a játszott zeneszámokat, de a honvédelmi miniszter nem meri az utasításokban a Kőlosey-himnuszot elrendelni. Ahová lépünk, ünnepek a Gotterhalte gyűlölt dallama hangzik. A kormány nemzetietlen; az ország gazdasági érdekeit feláldozza Ausztriának, meg akarja kerülni az 1899. XXX. törvényeket, de a függetlenségi párt tudni fogja kötelességét.

Szabó Ferenc nem hajlandó megszavazni a költségeket olyan magyar udvartartásra, amely nem létezik, olyan közös hadseregnek, amely osztrák s olyan diplomáciának, amely német nyelven levelez. Csatlakozik gróf Apponyi határozati javaslatához.

Veszelszky Ferenc ismerteti a magyar kormányok politikai irányát a kiegyezéstől a fuzión át napjainkig. A mostani kormány egyszerűen követője, utánzója elődeinek, se jobb, se nem rosszabb amazoknál, csak a viszonyok váltak tühretlenebbé minden téren. Az üldözések elvadították a népet, nemcsak a nemzetiségeket, mert a közigazgatás rossz, az igazságszolgáltatás elfogult. Nem szavazza meg a költségvetést.

Elnök: Bezárja az általános vitát és szünetet ad.

A miniszterelnök beszéde.

Gróf Tisza István miniszterelnök azon kezd, hogy Vlád és Veszelszky beszédeivel nem fog foglalkozni, mert nemzetiségi politikájuk csak rövid idő előtt fejtette ki, de megjegyzi, hogy azon lesz, hogy azok a nemzetiségi képviselők, akik vele és nemzetiségi politikájával ninosenek megelégedve, ezután még inkább elégedetlenek legyenek. (Élnek helyeslés jobbról.) Óvatossá lesz, hogy az olyan félreértések, amelyek a nemzetiségi igaztók malmára hajtják a vizet, ne forduljanak elő. Ami az 1848: XX. t.-cikket illeti, nem reagál a sajtó nyilatkozataira s azokra befolyást nem gyakorol. A kormány kijelentette annak idején, hogy be fogja várni a protestánsok memorandumát s aztán a pénzügyi szempontok tekintetében meg fogja tenni a szükséges intézkedéseket. Azóta a memorandum elkészült és a kormány tanulmányozza a kérdést. Állami segítségre tényleg égető szükség van némely vidéken. Igaza van a két protestáns egyháznak, amely új adókulcsot sürget azon vidéken, melyben a baj a legnagyobb. Az az egészséges módja a megoldásnak, hogy a tehetősebbek többet áldozzanak, de a szegényebb néposztály terhein könnyítsenek. A elkészíli illetmények szabályozásával a kormány csak akkor fog foglalkozni, ha azt az állam pénzügyei megengedik, mert milliókról van szó. Az 1848: XX. t.-cikket betű szerint végrehajtani nem lehet. (Zaj és ellentmondások a bal- és szélsőbaloldalon.) smert az a protestáns egyház teljes államosításával járma. Attér a Ház legfiatalabb tagjának, báró Bánffy Dezsőnek beszédére. Bánffy olyan felfedezéseket tesz, amelyekkel már régóta megtettek előtte; a horvát kérdéseről való fejtegetése nem egyéb, mint hangulateltés. Horvát részről ugyan- czet az álláspontot hangoztatják. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Tehát igaza van!) Persze, hogy igaza van, de az is igaz, hogy ma csütörtök van, de azt bizonyítani nem szükséges. (Derültség.) Nem volt helyes kormányzati tényeket itt szelöztetni s az nem mentés, hogy kénytelen volt reagálni, mert egy képviselő szöbe hozta a kérdést. Kár volt erre a hibára ráduplázni s aztán meg az a képviselő is csak indikáció révén hozhatta szóba azt a kormányzati cselekedetet. (Helyeslés jobbról. Mozgás a szélsőbaloldalon.) Teljesen helytelen Bánffy felfogása a pénzügyi kiegyezésről s e részben nagy tájékozatlanságot árult el. (Mozgás a baloldalon.) Horvátországra nézve a

pénzügyi megélhetés az átutalási eljárás következtében majdnem teljesen lehetetlenné vált, ezért objektive alapot kellett keresnie a kormánynak és a regnikoláris bizottságnak, hogy Horvátország megtagadja a fejlődés előfeltételeit. Ez az egyetlen helyes magyar nemzeti szempont. Ami a vámtérlet kérdését illeti, végtelen csapásnak tartja, hogy ezt a nagy közgazdasági kérdést, amely Magyarországnak elsőrangú életérdeke, politikai szempontból fogják fel. (Mozgás a szélsőbaloldalon.)

Ugron Gábor: Az politikai kérdés is!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Nemzeti politikát az csinál, aki közgazdasági politikájával fokozza a nemzet erejét. Itt magyar nemzet és állam csak addig lesz, míg tagja marad a nagyhatalmi kapcsolatoknak. (Zajos ellentmondás a bal- és szélsőbaloldalon.) Ha már most vizsgálom báró Bánffy Dezső képviselő urnak a vámtérlet kérdésében való állásfoglalását, nem is olyan régen volt, amidőn még a közös vámtérlet kérdésének, vagy a közös vámtérület ügyének leghatározottabb képviselője gyanánt tiszteltem, annyira határozott képviselője gyanánt, (Zaj a baloldalon.) Halljuk! Halljuk! hogy a kérdés megoldásánál tovább akart menni sokkal minden eddigi magyar államférfinál, amennyiben... (Zaj a baloldalon. Halljuk! Halljuk!)

Zboray Miklós: Hivatolnak titok?

Gróf Tisza István miniszterelnök: Semmi újtságot nem mondok, hanem rég köztudomású tényeket. (Halljuk! Halljuk!) Mondom, amennyiben az időhöz kötöttség momentumát akarta kiküszöbölni a kérdésből, (Felkiáltások a baloldalon: Lukács csinálta.) amennyiben állandóan le akarta kötni nem ugyan a magyar állam kezét Ausztriával szemben, hanem igenis a magyar képviselőház kezét a törvényhozás többi faktoraival szemben. (Zaj a baloldalon.) Tehát sokkal messzebb ment volna ezen a téren, mint bárki ő előtté vagy utána.

Én senkinek sem vonom kétségbe a jogát, hogy véleményét megváltoztassa. Én megjegyeztem nem teszek, a tényeket konstatoálom. Hanem azt mondhatom, hogy mivel én is azt tartom, hogy tanulni szabad, s tanulni szerettem volna, igen kíváncsian vártam azon érveket, melyekkel t. képviselőtársam álláspontjának ezen gyökeres megváltoztatását indokolni fogja. Vártam, de hiába vártam, mert hiszen a legkimerítőbben Szegeden beszélt erről a kérdéssel t. képviselőtársam, ahol körülbelül a következőket mondotta: (olvás.) „Nem vagyok szakember, nem tudom rajzolni azokat az alakulásokat, amelyek az önálló gazdasági berendezkedés következtében beállnak, eme meggyőződésem és a szakemberektől vett értesülésem alapján merem állítani, hogy hihetetlen lendületet fog venni az ipar.“ Ha a tudóvsznek, vagy a sertéskolerának... (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Hangsogban! Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Lengyel Zoltán: Nyolevanöt szakértő van a tulajdon, aki az önálló vámtérület alapján áll. (Mozgás jobbfelől.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Ugy látom, nagyon féltik a képviselő urak báró Bánffy Dezsőt én télen, ne állítsanak ki róla olyan szegénységi bizonyítványt. (Derültség jobbról. Halljuk! Halljuk!) Ha a sertésvésznek gyógyításáról, ha egy dunai hidnak építéséről, vagy valamely más efféle kérdésről van szó, úgy minden okos ember, aki nem orvos, vagy nem mérnök, azt fogja mondani, hogy ő nem szakember, hanem kompetens szakférfiak véleménye alapján nyilatkozik. (Ugy van jobbfelől.) A nemzetgazdaságtan azonban talán mégsem olyan titkos tudomány, amelyhez csak némely beavatottak férhetnek, a nemzetgazdaságtannal talán mégis csak foglalkozni kellene mindenkinek, aki vezetészerepre vállalkozik. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Akkor pedig, amidőn egy országban előtérbe áll egy nagy közgazdasági kérdés, amelynek megoldása áldást, vagy romlást hozhat az egész országra, (Ugy van! jobbfelől.) az a politikus, aki zászlót bont ebben a kérdésben, legyen magának fáradságot a kérdésnek megtanulására. (Élénk helyeslés és taps a jobboldalon. Nagy zaj a baloldalon. Elnök eszenget.) és ne szakemberek ajánlata alapján vigye bele a nemzetet a bájba. (Ugy van! jobbfelől.) mert azután (Halljuk! Halljuk!) a jobboldalon.) igen nagy felületességre és a felelősség érzetének igen agályos megcsappanására mutat. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Rátkay László: Magyarország miniszterelnöke beszél így? (Nagy zaj.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Hogy a közös vámtérlet kérdésével végezzek, az autosugesciónak egy sajátos példájával találkozunk a t. képviselő urnál, (Mozgás a baloldalon. Halljuk! jobbfelől.) midőn mindezen előzmények után előáll és azt mondja, hogy „Öntudatomban már meg volt a tervezet“ — t. i. 1897-ben — „hogy 1907-től kezdődőleg a gazdasági önállóságra térjünk át“.

Vérszi József: Ez nem egészen bizonyos! (Mozgás.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Hát nem egészen bizonyos, sőt talán az ellenkezője egészen bizonyos. (Derültség a jobboldalon.)

Vérszi József: Én is úgy hiszem. (Mozgás. Halljuk! jobbfelől.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Mert először is, mit keresett akkor a képviselő ur öntudatában az 1907. esztendő? (Ugy van! jobbfelől. Mozgás a baloldalon.) Hiszen annak az akkori javaslatokhoz semmi köze a világon nem volt. (Derültség a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! jobbfelől.) Az 1907. esztendő a Széll-féle javaslat által került be a kiegyezés kérdésébe. (Ugy van!) a jobboldalon. Ellenmondások a szélsőbaloldalon.) Másodsor pedig, ha a t. képviselő ur öntudatában az volt meg, hogy 1907-ben az önálló berendezkedést csinálhatja meg, hogyan kezdeményezett egy olyan megoldást, amelylyel lemondana a magyar nemzet az önálló berendezkedés jogáról? (Élénk helyeslés a jobboldalon. Élénk ellentmondás a bal- és szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) Bánffy megsértette Deák Ferenc szellemét, mert azt mondta róla, hogy homályban hagyta a hadsereg közösségének és levelezésének kérdését. Deák Ferenc erős nemzeti érzése és tiszta, őszinte, egyenes gondolkozása nem érdemel ilyen vádat. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Emlékeztet arra a nagy szóharagra, amely 1897-ben Horváthy Nándor és Hieronymi közt a közös hadsereg levelezése és vezényleti nyelve körül lefolyt. Akkor az a helyes álláspont domborodott ki, hogy ezek a kérdések a hadsereg belső ügye és a király felségjoga s ezt az álláspontot Polónyi Géza képviselte. (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

A megoldásnak mind a két államra nézve gazdasági szempontokból kell történnie; nem a formáról van szó, hanem arról, hogy a nagy gazdasági érdekek terén mind a két állam jól felfogott követeléseit teljesüljenek.

Rátkay László: Így beszél Schmerling!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Köztudomású, hogy Bánffy állandóságot akart a gazdasági közösségben s mindenkinél tovább ment a közösség határidejének megállapításában. (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) Nem mond újat, mindenki tudja, hogy Bánffy meg akarta kötni a magyar törvényhozás kezét a gazdasági közösség intézésében. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ki volt az apja?) Azok az államférfiak, akik ebben velem voltak, felelni kések és helyt állanak azért az álláspontért, de meglepő, hogy Bánffy ilyen előzmények után beáll az önálló vámtérlet előharcosának; sem itt, sem Szegeden nem beszélt arról, hogy mik azok az argumentumok, amelyek az önálló berendezkedést követelik. Azt mondotta Bánffy, hogy ő nem szakember, nem tudja, miért kívánatos az önálló vámtérlet, de szakférfiak véleménye alapján kívánja az önálló gazdasági alapra való átmenetet. Itt százazrek, milliók boldogulásáról van szó. Ilyen nagy kérdésről olyan kevés felelősségérzettel beszélni nem szabad. (Zajos helyeslés a jobboldalon. Hosszantartó nagy zaj a bal és szélsőbaloldalon.)

A magyar nemzet ne bolygassa ezt a kérdést. Él a vágy a magyar vezényleti nyelvet a magyar nemzetben, de a nemzet többsége csak akkor akarja kivinni a magyar vezényleti nyelvet, ha azt a királylyal való egyetértésben érheti el. (Helyeslés jobbról.)

Pap Zoltán: Tehát a király az akadály! (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Emeljük a civillistát! Jó ezt tudni!)

Gróf Zichy Aladár: Alkotmányos kormány ne bujjék a korona mögé! (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Akinek az a meggyőződése, hogy a nagy alkotmányos harcot érdemes ezért a kérdésért megvívni, az tegye meg. Bánffy Dezsőnek még nemrég nem ez volt a felfogása. (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Hol az akadály? Ki nem akarja?)

Lengyel Zoltán: Ez disznóság! Nagy zaj.)

Elnök: Rendre utasítja Lengyelt. (Felkiáltások: Az elnök védje meg a magyar alkotmányt!) Egyelőre a szólásszabadságról van szó!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Bánffy arra buzdít, hogy a koronával egyetértőleg kell nemzeti vívmányokat kivívni. Ilyen, ez a kormány törekvése, erre igyekezett Bánffy miniszterelnök korában sok sikerral s ezért követte őt a többség. Most azonban, amikor Bánffy elhagyta a régi alapot, amelyen ő is követte s megtagadja az irányt, amelyet a nemzet többsége helyesnek tartott; ne csodálkozzék, hogy a többség megmarad eddigi elveinél. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Gondolja meg Bánffy, hogy vajjon nem akkor szolgálta-e a legsikeresebben a nemzeti politikát, amikor *pecovorsznak, schwarzgelbnek, bécsi bérencnek, hazárdulónak* kiáltották ki azokat, akikhez most szövetségársul szegődik. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) Nem akart teljesítette-e hazafias kötelességét, amikor e vádatok tűrnie kellett? Ha ő a koronával egyetértőleg akarja megszerezni a vívmányokat, miért mondja, hogy helytelenítette a vezényleti nyelv felvetését, mikor még *gyöngék* voltunk. Ha a koronával egyetértőleg akarja a vívmányokat, akkor miért kell erősenk lennünk? (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Hock János: Megoldottuk volna, ha nem árulják el az ügvet!

Lengyel Zoltán: egymásra licitáltak, azért nem lehetett megcsinálni! Csusztak-másztak a miniszteri szék után! (Nagy zaj!)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Tartozik állásának azzal, hogy efféle üres beszédekre ne feleljen. (Helyeslés jobbról.) Nem volna-e végtelen hiba, ha Bánffy most folytatni akarná azt a küzdelmet, amelyről maga mondja, hogy hiba volt felidézni s amely a nemzetre nézve örömdetes és kielégítő eredménnyel végződött. (Helyeslés és tetszés a jobboldalon.) Tudja, hogy az ellenkérnek az ügy közömbös, a személy minden. (Zajos ellentmondás a bal- és szélső baloldalon.)

Ugron Gábor: Nem a személy, hanem a nemzet!

Gróf Tisza István miniszterelnök: A nemzetre nézve mindegy, ő üle-e a miniszterelnöki székben, vagy más. Nem az a nemzeti politika, amelyet Bánffy hirdet. Elfogadásra ajánlja a költségvetést. (Hosszantartó élénk helyeslés, éljenzés és taps jobbfelől.)

Báró Bánffy Dezső személyes kérdésben kér szót, noha nem fogja a személyes térré követni a miniszterelnököt. Ő tegnapelőtt élesen beszélt, de tartózkodott a személyeskedéstől. Az *ischli klauzuláról* akar beszélni, amelynek a nevét a miniszterelnök nem említette, csak sejtette s azt mondotta arról, hogy az a *közösséget állandóbbá* akarta tenni, semmint szükséges lett volna. Ez részben igaz, részben nem igaz. (Derültség a jobboldalon.) Az *ischli klauzula* egyáltalán nem létezett soha mint törvényjavaslat. Az a javaslat, amely az 1899. XXX. t.-cikkben törvénynyé lett, Ischiben sohasem tárgyalattott. Mikor a kormány látta, hogy az osztrák züllött viszonyok közt a vámszövetség megkötni nem tudja s tehát egyoldalulag kell intézkednie az ország érdekében a közösség fenntartása céljából, akkor szövege jött annak a javaslatnak 4. szakasza, amely az állandóság jellegét adta volna a kérdésnek. (Nagy zaj a jobboldalon.) Az egy tervezet volt, a kormány kombinációja, de mutassák meg neki, hogy a kormány előterjesztette azt a Házban. *Lukács László* akkori pénzügyminiszternek volt az egy tervezete a 4. szakaszhoz, ez a szövegezés azonban abban a formában nem jött létre; a törvényhozás elé nem jutott, az mindössze kombináció volt *Lukács akkori pénzügyminiszter kezdeményezésére*. (Mozgás a jobboldalon.) Elismeri, hogy az nem volt helyes, a kormány is elismerte, hiszen nem is került a törvényhozás elé. Semmi esetre sem lehet ebből való kovácsolni ő ellene arról az oldalról, amelyen *Lukács László ül, aki tervezője volt annak a szövegnek*. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Nem vádolja érte a pénzügyminisztert, de ezt el kellett mondania, megjegyezvén, hogy a pénzügyminiszter teljesen tárgyilagosan járt el.

Gróf Tisza István miniszterelnök: A kérdéses javaslatot, amelyet tévesen neveznek *ischli klauzulának, az előtte fekvő hivatalos és hiteles adatok szerint báró Bánffy Dezső akkori miniszterelnök terjesztette a minisztertanács elé, az letergvalta és elfogadta*.

Báró Bánffy Dezső: A Ház elé nem.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Ebből önként folyik, hogy azért a felelősség őt illeti. (Ugy van! jobbról.)

Hock János: Az egész kormányt! A minisztertanácsot!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Nem hiszi, hogy Bánffy kivételével, aki most görösesen iparkodik kibújni a felelősség alól, (Élénk ellentmondás a bal- és szélsőbaloldalon.) az akkori kormány tagjai, akik most is itt ülnek a Házban, ne vállalnak el a felelősséget, tehát a pénzügyminiszter is. Az ő nézete e tárgyban nem egyezett meg a kormányával, most sem helyesli az akkori javaslatot, de abból nem következik egyéb, mint az, hogy akkor ő más véleményen volt, mint Lukács.

Rátkay László: Az következik, hogy lépjen ki a kormányból Lukács!

Gróf Tisza István miniszterelnök: A pénzügyminiszter ma is a megfelelő kiegyezés alapján helyesnek tartja a közös vámtérletet, ő ma sem bont zászlót a külön vámtérlet mellett s egy *finom különbség Lukács és Bánffy közt*. (Élénk helyeslés és derültség a jobboldalon.)

Báró Bánffy Dezső: Nem azt mondotta, hogy a tervezet nem jött létre s hogy a hivatalos iratok közt a tervezet nincs meg, de mondotta és fenn tartja, hogy a kormány nem határozta el azt véglegesen, hogy a Ház elé terjeszti azt törvényjavaslat alakjában; mondotta azt is, hogy ha arról a kérdéssről beszélünk, a felelősséget ne hártásák egyedül ő reá, hanem azokra is, akiket a felelősség vele együtt terheli. Ami a kérdéses *emlékirat*ot illeti, tartózkodott mindig, most is tartózkodik attól, hogy hivatalos ügyeket szövege tegyen, de cselekedjenek mások is hasonlóképpen. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Bátran nyilatkozhatott az *ischli klauzuláról* s nem követett el indiskréciót; akkor a lapok bőven irtak a dolgról, meg nem cáfolták s mivel most szóba került a kérdés, megnézte a hivatalos aktákat. (Helyeslés jobbról.)

Elnök: Következnek a záróbeszéd; az előadó eláll a szótól, Komjáthy Béla beteg, tehát gróf Apponyin van a sor.

(Apponyi záróbeszéd.)

Gróf Apponyi Albert: A miniszterelnökkel polemizál, aki azt mondotta, hogy 1867-től mostanáig pártkülönbség nélkül minden politikai téziséz ehen az országban elismerte, hogy a hadsereg vezérleti, vezényleti és belső szervezeti körén belül a nyelv kérdésének eldöntése fejedelmi jogkörbe tartozik. Ezt a miniszterelnök bizonyítani akarja Deák Ferenc nagyságára, jellemének egyöntetűségére való hivatkozással és Horánszky Nándornak a nemzeti párt padjairól 1894-ben elmondott beszédével. Amennyiben Horánszky csakugyan annak a teóriának adott kifejezést, amelyet a miniszterelnök citált, ez csak Horánszky egyéni nézete lehetett, de nem a nemzeti párté és nem az övé. A katonai oktatás nyelvének meghatározása, de egyáltalán a magyar nyelvnek a katonaság körében bárhol való megszorítására vonatkozó bármely határozat nem eshetik ő felsége, a királyi hatalmi körébe. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Ezt a nézetet vallotta mindenkor. Mindenkor tiltakozni fog az ellen a felfogás ellen, hogy a magyar nyelvnek, a magyar állami nyelv érvényének megszorítása az állam bármely intézményének körében fejedelmi jog lehessen. (Élénk helyeslés és éljenzés a bal- és szélsőbaloldalon.)

A legnagyobb meglepetés a szándék bizonyos állapotoknak ideig-óráig való eltűréséből jogforrást csinálni és azt azoknak a halhatatlan férfiaknak betudni, minthogyha ők ekképpen kerülő uton akarták volna a magyar nemzeti érvényesülés egyik hatalmas eszközét elérni. (Élénk helyeslés és taps a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Így kell beszélni! Ez a beszéd!) Azt mondotta a miniszterelnök, hogy a magyar nemzet csak addig marad fenn, amíg tagja a nagyhatalomnak. Itt a miniszterelnököt tulbuzogása elragadta s legyen szabad ezzel szemben állítanom egy másik tételt, amely épp oly igaz, amennyire nem igaz, — mert túlzás, hogy t. i. ez a nagyhatalom csak addig áll, míg a magyar nemzeti erő tartja fenn. (Élénk helyeslés és taps a baloldalon. Felkiáltások: Ez az igaz beszéd!)

Gróf Tisza István miniszterelnök: *Sohse tonta kétségbe senki! Aranyigazság!*

Gróf Apponyi Albert: Egy más tételt, hogy t. i. hiba a vámközösségnek vagy a vám elkülönítésének kérdését főleg politikai szempontokból felfogni és abban a sulyponthoz nem tisztán közgazdasági momentumokra fektetni, elismeri. Ami a katonai terhekkel illeti, nem illetékes arra, hogy megmondja, vajjon a Széll-kormány politikája a katonai terhek növelésében előkészítési stádiumában ugyanaz volt-e, mint a mostani kormányé, hanem csak annyit mondhat, hogy egy ilyen katonai politikának nyomat a Széll-kormány alatt még nem látta. Egyenesen Széll Kálmán volt miniszterelnökre kell bízni, hogy ő, ha jónak látja, nyilatkozzék a tekintetben, hogy vajjon az ő pénzügyi politikájában a katonai terheknek ilyen exorbitans megnövekedése helyt foglalt-e vagy nem. (Helyeslés a baloldalon.) Ilyenről tudomása nem volt, sőt voltak inditái az ellenkezőre. Arra, hogy a Széll-kormány a katonai túlkövetelések mérséklésére egy bizonyos pontig sikeresen közreműködött. De hogy a Széll-kormány koncepciójában benn let volna ez a 450 millió korona, amelyen kívül még ott áll a létszámszaporításra elkölendő ismeretlen számú millió és az sok satöbbi, amely sötét árnyékként kíséri ezt a műveletet, hogy ez lett volna a Széll-kormány pénzügyi és katonai koncepciója: ezt mindaddig, amíg maga annak a volt kormányának feje, vagy pedig pénzügyminisztere, aki a jelenlegi kabinetnek is tagja, nem mondja meg, hogy így volt, addig nem hiszi el.

Ha azt kérdezi most valaki, hogy megsavazta volna-e a Széll-kormány az udvartartás felemelését, nem habozik kijelenteni, hogy megsavazná, mert ha olyan kormány vezet az ügyeket, amelynek politikai iránya helyes, annak esetleg hozunk olyan áldozatot, hogy megsavazunk olyan kisebb részletkérdést, amelylyel nem értünk egyet, (Helyeslés balfelől.) mert kisebb jelentőségű eset ötletéből semmiképpen sem hajlandó vesélyeztetni egy üdvös kormánypolitika érvényesülését. Ami a beruházásokat illeti, nem fogadja a miniszterelnöknek azt a védekezését, hogy az orosz-japán háború és az általános pénzügyi helyzet nem engedi meg a nagy beruházásokat. De hát a fizetésfelemelés és a hadügyi követelések miatt a kormány nagy hitelműveleteket viszkerezett. Hát ezeket nem akadályozta a háború és a pénzügyi helyzet. Ezt az ellentmondást lezsegezi.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Itt állok a harapófogóval! (Derűtség.)

Gróf Apponyi Albert: Kérem, kérem! Foglalkozik a miniszterelnök legutóbbi beszédének a nemzetiségi kérdéssel szülő részével. A bajok elensúlyozására elsősorban a magyar nemzet igaz-

ságszeretete, másrészt a magyar állam érinthetetlen presztizse képes. Nem arról, vagy legalább nemcsak arról van szó, hogy a nemzet testében levő ellenséges, romboló erők ne működhesseken, hanem meg kell semmisíteni e veszedelmes erők érvényesülését, asszimilálni kell e romboló tényezőket. Amíg a nemzetiségi legénység három évet tölt a közös hadseregben s ott nem találkozik a magyar állam presztizsével, nem látja a magyar állam lobogóját, jelvényeit, nem hallja a magyar vezényszót; amíg mi itt a képviselőházban ledorongoljuk a nemzetiségi képviselőket, mert szembe helyezkednek a nemzeti eszmével, de mikor egy konzul német átiratot csap az arenkba s mi itt azt vitatjuk, hogy joga volt németül érintkezni a magyar hatóságokkal: (Zajos helyeslés és tetszés a bal- és szélsőbaloldalon.) addig ne beszéljünk magyar állameszméről, a magyar állam kiépítéséről, Magyarország presztizséről, mert olyan nincs.

(Hosszantartó élénk helyeslés és tetszés a bal- és szélsőbaloldalon.) A legfontosabb és a legsérlembesebb része a miniszterelnök beszédének az, amely az 1899: XXX. t.-cikkéről, a külföldi államokkal megindítandó kereskedelmi szerződéses tárgyalásokról szól. Azt mondja a miniszterelnök, hogy azért nem kért a tárgyalások megkezdésére előzetesen felhatalmazást, mert ennek a javaslatnak tárgyalása hosszúra nyulna. Ennél könnyelműbb eljárást kormány még nem követett. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Ez csak minálunk lehetséges, a mi eleruyedt közállapotainkban. De felveti a kérdést, hogy vajjon csakugyan feltételesek-e a megkezdett kereskedelmi tárgyalások? (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Képzhető-e, hogy az idegen államok kormányai tárgyalásokba bocsátkoznának Magyarországgal, ha biztosítást nem kaptak volna, hogy a törvényes meghatalmazás megvan, hogy a vámközösség Ausztria és Magyarország közt feltétlenül létre fog jönni. Nos, hát ezek a feltételek tárgyalások lerántják a leplet arról, hogy mit értett az alatt a miniszterelnök s mit gondolt akkor, amikor sárokba szorítottatta, azt mondotta, hogy még nem adhat választ arra, vajjon hajlandó volna-e az Ausztriában a 14. szakasz által életbeletettett törvény alapján megkötni a vámközösséget. Hát ki-méljen meg bennünket a miniszterelnök az ilyen nagyképeküsködéstől. (Ugy van a bal- és szélsőbaloldalon. Mozgás a jobboldalon.) El vagyunk rá készülve, hogy hajlandó lesz az osztrák 14. szakaszszal életbeletettett kiegyezést törvényesnek, alkotmányosnak elfogadni s az országgyűlésnek javaslatba hozni a vámközösség megkötését ilyen alapon. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Ez nem volt Deák Ferenc politikája, mert ez nagyon kevéske előrelátó politika. Gazdasági rendelkezés csak a paritás alapján képzhető s mellyelhetetlen szempont a teljes alkotmányosság. Ha a kiegyezés Ausztriában nem jöhet létre parlamenti uton s a 14. szakaszszal léphetik életbe, az nem állandó természetű, mert ha az a rendelet a Reichsrath elé kerül, a rendelet hatályon kívül helyezhető. Az állandóságot csak az biztosíthatná, ha a 14. szakaszszal való manipulációt Ausztriában állandosítanák. De akkor ne beszéljünk többé alkotmányosságról s akkor többé nem lehet szó közös intézményekről. (Élénk helyeslés a baloldalon.) Ha a Reichsrath nem kívánja a 14. szakaszszal életbeletettett rendeletek előterjesztését, akkor a kiegyezés köti Ausztriát is, de ha megváltoztatja a rendeletet, akkor mi meg vagyunk kötve. Mi teljes bizonytalanság elé megyünk a kormány eljárása következtében a gazdasági közösség terén. Ez az eljárás hasonló az ischli klauzulához, de annál még veszedelmesebb. (Zajos helyeslés a baloldalon.) Nem volt kormány, amely a birodalmi eszmét úgy képviselte volna, mint a jelenlegi. Ennek a kormánynak köszönhetjük, hogy a deficit felé közeledünk, hogy a beruházások nem beruházások, hogy a katonai követelések tultengenek, hogy a nemzetiségi politika fűhöz-fához kapkod. Ennek a kormánynak nem szavazta meg a költségvetést. (Hosszantartó élénk helyeslés, tetszés és éljenzés a baloldalon.)

Elnök: A vita folytatását holnapra halasztja. A holnapi ülés napirendjén lesznek: a kisebb tárca költségvetése, az udvartartás költségéről szóló törvényjavaslat és az ezzel kapcsolatos feliratok.

Az ülés d. u. ¼ órákor végződik.

BELFÖLD

A civillista. A képviselőház holnapi ülésén, mint felhivatalosan jelentik, gróf Tisza István miniszterelnök a civillista főlemeléséről szóló törvényjavaslat tárgyalásakor, közvetlenül Kammerer Ernő előadó után, szót emel, hogy a javaslatot behatóan megindokolja. A javaslattal különben ma este foglalkozott a szabadelvűpárt értekezlete. A báró Podmaniczky Frigyes elnöklésével tartott értekezlet, Kammerer Ernő

ismertetése alapján, Molecz Dani s Szentivány Árpád felszólalása után, egyhanguig elfogadta a javaslatot.

Darányi Ignác mandátuma. Azzal a fét merült hírrel szemben, hogy Darányi Ignác volt földmívelésügyi miniszter, a budapesti II. kerületben tapasztalható ellenzéki mozgalom konzekvenciát levonva, leteszi mandátumát és műev. ref. egyházkerületi főgondnok a főrendiházban foglal helyet, Darányi Ignác nyilatkozata alapján kijelenti a II. kerületi szabadelvűpárt vezetésére, hogy Darányi Ignác nem szándékozik lemondani, mindaddig megtartja mandátumát, amíg választói bizalmukat meg nem vonják tőle.

KÜLFÖLD

A balkáni hármasszövetség. Petrov bolgár miniszterelnök kijelentette, hogy az ugynevezett balkáni hármasszövetségről elterjesztett híresztelések alaptalanok. Bulgáriának Szerbiához való viszonya ma tisztán gazdasági alapon nyugszik. A Montenegróhoz való közleledés pedig sem gazdasági, sem politikai tekintetben nem volna megköve

Az orosz-japán háború.

Budapest, július 7.

A homályos és zavaros jelentések összevisszaságából csak az tűnik ki világosan, hogy a harcok az eszések beálta mellett sem szünetelnek. De hogy ezeknek a harcoknak mi a tulajdonképpeni céljuk, hogy a japánok a folytonos előrenyomulással és hátrálással milyen tervet lepleznek, azt nem lehet megállapítani. Feltűnő Oku hadseregének délre való vonulása. Állítólag Port-Arthur körül akarja katonáit koncentrálni. Ez nem látszik valószínűnek, mint-hogy az ostromló sereg elég erős arra, hogy a rábizott feladatot maga is elvégezze. Nézetünk szerint az birta rá Okut ez új műveletre, hogy Kuropatkin 30.000 embert küldött a Dacsicsao mellett elfoglalt pozíció megerősítésére. Már pedig Dacsicsaóból, Kaicsun (Kaiping) keresztül hamar eljuthatnának az orosz csapatok a Kvantung félszigetre és újra megkísérlehetnék Port-Arthur felmentését. Am ha Oku megszállja a kincsu-talienvani földszorost, akkor a Kincsutól délre emelkedő nankuan magaslatokról elzárhatja az oroszok elől a Kvantung-félszigetet.

Annak a jelentésnek, hogy Liaojangtól huszonöt mérföldnyire véres csata folyik, azért nem adhatunk egyelőre hitelt, mert a tudósítás nem mondja meg, hogy az orosz főhadiszállástól milyen irányban szálltak egymással szembe az ellenséges seregek. Valószínűleg ez is ama bizonyos pauzák közé tartozik, melyek a nagyobb műveletek szünetelésekor fogamzanak meg a felzgatott fantáziákban.

Japán veszteségek.

Berlin, július 7.

Pétvárról jelentik a Lokalanzeigernek: Liaojangból táviratozzák, hogy egy orosz zászlóalj Kostolensky tábornok csapatából szakadó esőben Landjansan mellett a japán hadállásokhoz férközött s egy század japánt az utolsó szál emberig felkoncolt. A harmadik roham után a japánok körülkerítették az oroszokat, a kiknek még egy zászlóalj sietett segítségükre. Az orosz csapat 300 embert veszített, japán részen pedig ezernél többen estek el.

Pétórvár, július 7.

Miscenko tábornok egy japán hadoszlop egész trainjét s azzal együtt 50 szarvasmarhát zsákmányolt.

Berlin, július 7.

A *Vossische Zeitung*nak táviratozzák, hogy a vladivosztkoi hajóraj legutóbb elhagyta a kikötőt és két japán kereskedelmi szállítóhajót elsüllyesztett.

London, július 7.

A japán nagykövetséghez Tokióból mai kelettel a következő távirat érkezett: Togo tengernagy jelenti, hogy a *Kaimon* nevű gőzös, mikor e hó 5-én egy különös földadattal a Talienvan-öblöt elhagyta, a sűrű ködben egy orosz aknára futott és elsüllyedt. Három tiszt, közöttük Papahasi parancsnok és 19 altiszt és tengerész odaveszett; a legénység többi részét megmentették.

Pétórvár, július 7.

A *Brsevijska Vjemosost* tudósítója táviratozza *Dasicsa*óól 6-ikáról: Tegnap itt heves küzdelem volt, amelyben *Szamszanov* tábornok csapata tünt ki, az ellenség rész támadással a *Sriünesönbe* való visszavonulásra kényszerítve. A kozákok az ellenség előőrsöt visszaverték. A tranzbajkál kozákok egy ütege pusztított a japánok soraiban. Csapatunknak, az ellenség nagyobb számú megerősítésével, vissza kellett vonulnia. Csapatunk pontos állása a következő: Kaipingot *Szamszanov* tábornok egy csapata szállotta meg. Kaiping délkeleti részén *Csirikov* tábornok egy csapata van, innen keletre kozákok állanak. *Miscenko* tábornok vezérlete alatt. A japánok főereje *Sziujanban* és *Kaiping* előtt van. Nehéz megmondani, hogy az ellenség támadása hová fog irányulni. Valószínűleg a *Sziujan-Dasicsa*o vonalra. A japánok az orosz csapatokat kiáltványokkal árasztják el, amelyekben a magukat megadó katonáknak nagy előnyöket helyeznek kilátásba.

London, július 7.

A Reuter-ügynökség jelenti Tokióból mai kelettel: A *Kaimon* nevű japán cirkálóhajó 5-én a Talienvan-öblben *aknára ütközött és elsüllyedt*.

Orosz haditervek.

Pétórvár, július 7.

Miklós cár 9-én Pensába, Szivánba, Szamarába és Kazánba utazik, hogy megtekintse a haretérre induló 5. és 6. hadtest csapatait.

Port-Szaid, július 7.

Az orosz önkéntes hajóhad Petersburgi nevű gőzöse ma 241 főnyi legénységgel ideérkezett. Hír szerint *Vladivosztko* utjának célja.

Bécs, július 7.

Az orosz kormány tudvalevőleg nemrég megegyezett a portával az orosz hajóknak a Dardanellákon való áthaladása tekintetében. Az orosz hajók átkelésre már megkezdődött s legközelebb a fekete-tengeri flotta fog áthaladni a Dardanellákon. A hatalmak nem fognak ez ellen tiltakozni, mert az orosz kormány a brit kormánnyal is megállapodott e részben.

Port-Arthur ostroma.

Tienoin, július 7.

Vasárnap este 9 óraker négy torpedónaszád igyekezett a port-arthuri kikötőbe bejutni, de az ütegek észrevették és kettőt közülök elsüllyesztettek. A harmadik torpedónaszádnak keményét lőtték le, a negyedik pedig visszavonult. Hogy az ostromlók még mindig elég messzire vannak az erősségtől, az bizonyítja, hogy a vonatok Port-Arthurtól tizenhat mérföldig közelednek. A *Burakov* torpedó-

naszád vasárnap *Niucsvanyból* Port-Arthurba visszaérkezett.

London, július 7.

Odesszai jelentések szerint *Mertens* tanár az orosz kormány kérésére véleményt terjesztett elő, melyben azt fejtí ki, hogy a port-arthuri orosz flottát a nemzetközi jog értelmében *egyetlen semleges kikötő sem tárhethet ott huszonnégy óránál tovább*. Ez a vélemény különösen most érdekes, mikor a japán sajtó nemcsak Németországot vádolja azzal, hogy a port-arthuri orosz flottának a kínocsaui kikötőben akar menedéket nyújtani, hanem Franciaországot is azazl gyanúsítja, hogy az oroszoknak egy dél-ázsiai kikötőt ajánlott fel.

Berlin, július 7.

Ideérkezett jelentések szerint *Port-Arthur* úgy a tenger, mint a szárazföld felől teljesen be van kerítve s legközelebb megkezdődik a vár döntő ostroma.

Az új japán főparancsnok.

Tokio, július 7.

A japán hadseregek új főparancsnoka: *Ojama* tábornagy, *Kodama* és *Fakusima* tábornokok kíséretében tegnap a haretérre utazott. A pályaudvarhoz vivő utcákon a lakosság rendkívül zajos ovációban részesítette őket. *Ojama* a pályaudvaron cerelet tartott. Ott voltak az összes miniszterek, az öregek tanácsának majdnem összes tagjai, számos katonatiszt és hivatalnok és az idegen kormányok képviselői. A vonat a jelenlevők viharos *banzaj*-kiáltása mellett hagyta el a pályaudvart. A tábornokok *Szimonoszke*kiben fognak hajóra szállni.

A szárazföldi haretér.

London, július 7.

Kuroki tábornok a Motien-szorosnál lefolyt előőrs-ütközetről a következőket jelenti:

Reggel négy óraker két század orosz vette körül a Motien-szorosnál két kilométernyire északnyugatra föllállított őrségünket. Kötségbeesett *szuronys küzdelem* folyt itt le. Az ellenség visszavonult és előőrsünk zöme üldözöbe vette. Körülbelül ugyanebben az időben támadta meg az ellenség előőrsünket *Sziaokolintól* nyugatra, de itt is visszautított. 13 halottat vesztettünk. Ezen kívül megsérült két tiszt és 36 kőzember. Az ellenség 53 halottat és 40 sebesültet hagyott hátra és sok veszteség érte üldöztetés közben is. Ugyaneznek a lapnak jelentik mai kelettel *Liaojangból*: Két nap óta heves küzdelem folyik *Liaojangtól* 25 mérföldnyire. Több sebesültet öszvéreken és targoncákon szállítanak a hegyekből a városba.

London, július 7.

A *Daily Telegraph* napnak a liaojangi orosz főhadiszállásról azt jelenti, hogy egy helység mellett, amely *Liaojangtól* huszonöt mérföldnyire van, *véres* csata folyik. Számos sebesültet hoznak a hegységből, részint létrás kocsikon, részint öszvéreken. A harc már két nap előtt kezdődött. A tudósító ehhez a híréhez még megjegyzi, hogy a japánok folytatják előrenyomulásukat és az a szándékuk, hogy *Mukdennél elvágják az oroszok visszavonulását*. Ebben a hírből csak az a gyanus, hogy a tudósító nem mondja meg, hogy *Liaojangtól* melyik irányban, a várostól délnyugatra vagy északnyugatra folyik-e a csata. Egy másik jelentés szerint *Port-Arthur* körül, továbbá *Hajcsöng* és *Kaiping* mellett is csaták folynak. Hogy ezeknek az ütközeteknek mi az eredményük, arról semmiféle hír sem érkezik. A japánok különben a legelkeseredettebb és rendkívül soká tartó háborura vannak elkészülve, úgy hogy a japán hadügyminiszter tervet dolgozott ki, amely szerint a japánok abban az esetben, ha a háboru még egy esztendőig tartana, *egy millió katonát* tudnak a haretérre szállítani.

Tengeri ütközet.

Berlin, július 7.

A *Lokalanzeiger* pétórvári jelentése szerint

Skrildov hajórajja tegnap a koreai part mentén cirkált s e közben *Kanimura* hajórajával találkozott. A japán hajók azonnal megkezdtek az ágyuzást, de a nagy távolság miatt nem tudták kárt tenni az orosz hajókban, amelyek ügyesen elkerültek a náluknál erősebb ellenséget, de azért viszonzták a tüzet és néhány golyójuk találta a japánok torpedóhajóit, amelyek az oroszok utját el akarták vágni. Az orosz torpedóhajók egyidejűleg megtámadták *Genzánt*, amelynek lakossága elrejtőzött a pincékben. Az oroszok elsüllyesztettek egy kis gőzöst.

Az elfelejtett ágyuk.

Pétórvár, július 7.

Kuropatkin nemrégiben panaszkodott a cárnak, hogy noha minduntalan hegyzorosokat kell védenie és ostromolnia, miadössze tizennyolc hegyiágyuja van. A cár ezen nagyon megütözködött és az ágyu-gyáráktól megkérdezte, vajjon még nem készítették-e el a megrendelt 80 hegyiágyut. A gyárak azt felelték, hogy ezek az ágyuk már régóta készek, de senki sem gondolt arra, hogy a haretérre szállítsák. A hegyiágyuk csak ezelőtt néhány nappal mentek el Kelet-Ázsiába. *Altwater* tábornok tüzérségi főnök állása e miatt nagyon megrendült.

HIREK

A kard.

Hát polgárvér piroslott megint a tisztikardon. Csakhogy... Hát éppen ez a „csak-hogy” az, amiért egy kicsit bele kell nézni ebbe a kardafférbe. Mert ha csak afféle tulontul elesépeit „katonai brutalitás”-ról volna szó, amikor a tiszt csak azért vagdalkozik azzal az egészen más célra szánt pengével, hogy amugy istenigazában mutassa meg a civil bagázsának, ki az ur a csárdában, — ez bizony unalmas kis téma volna már. A rosszalásnak, a felháborodásnak, az elítélésnek a szótára végleg ki van már merítve ezen a téren, semmi újat itt nem lehet kisítni.

Hanem ime az új helyzet. Tiszt, aki vagdalkozik, de előbb elmegy a béketüresnek addig a határáig, amely már civilmérték szerint is erényszámba megy. Az újságok egybehangzó tudósításai, szemtanuk állításai szerint az már körülbelül nyilvánvaló, hogy a szereplő főhadnagy odakünn a *Vampeticsben* eleget nyelt. Ugyszólván akkor öklelt csak, amikor már banderillákat szurkáltak a válla közé. Hiszen inkább is így kell csinálni a dolgot, mint vérben forgó szemmel rögtön vágni, szurni, s erre nézve a közvélemény egységesen áll a főhadnagy mellett. Ez a tiszt békeszerető, higgadt, ez tudja becsülni rangjának, testületének a jó hírét, tud kellő áldozatot hozni a társadalmi összhangért, amelyet annyiszor bolygott meg már a kard. És derékszívű, jó ember, aki bizonyára maga sajnálja legjobban, hogy vérgőzbe kellett borulnia ennek a kalandnak. A polgári közvélemény így ítéli meg ezt az esetet s igen kevés mehetséget talál a véres história polgári hősei és egyuttal sebesültjei számára, voltképpen nem is többet annál a mehetségnél, amelyet az emberi beszámíthatatlanságban és a féktelen eltévelyedésben kegyelemből minden földi halandónak kiadhat. Ami csak azt bizonyítja, hogy a közvéleménynek eléggé helyén van a szíve s inkább szereti az igazságokat, mint nem.

De mit ér a közvéleménynek ez az igazságszeretete, mit ér a polgári társaságnak az a bírálata, hogy egyik esetben nem volt igaza a tisztnek, amikor brutális volt,

a másikban meg ki kellett rántania a kardját, mert nem volt más út a számára! Azért a kardaffér csak kardaffér, ami megvan, s ha egyszer olyan civilnek a vére hullott a tisztí kardtól, aki alaposan rászolgált a leckéztetésre, máskor — sokszor — ártatlan polgárvér csuroghat a tisztí kardtól. Csak azért, mert a tiszt kényszerhelyzetben van, csak azért, mert a megkülönböztető uniformisban kard lóg az oldalán.

Pedig több, mint valószínű, hogy nem minden tiszt kedveli a fölösleges hősködést és a békés mindennapi életben a polgárverben való gázolást, amely végre az ő vére is. *Schmidt* Gusztáv nemcsak egy van a hadseregben s annyi hiábavaló és káros vérengzésre idők múltán mégis csak megszaporodik a fajtája. Elvégre könnyebb észrevenni a vagdalkozó tisztet, mint azt, aki elvonul a botrányok elől. De a *Schmidt* Gusztávoknak meg kell adni a módot, hogy ne jussanak ilyen fájdalmas szenzációk közepébe, másfajta bajtársaiktól pedig meg kell vonni az alkalmat, hogy kaszabolhassanak.

Ez megint nem új dolog, ahogy ezt el lehetne érni. Künn, más országokban már van rá példa, hogy mi ennek a kérdésnek a megoldása. De ez aztán az egyellen mód is. A tiszt szolgálaton kívül jár-hasson polgári ruhában és ne viselhesen kardot a magánéletben. Akkor nem volna véres kardaffér s ha tisztnek baja akadna valakivel, az ügy nem fulladna bele mindekelőtt vérfürdőbe, hanem intéződnék, mint más polgár dolga.

Ez a jó szokás már megvan másfelé. Hogy nálunk mikor hozzák be, ki tudna erre megfelelni? Lesz még addig kardaffér a hazában! . . .

Omár.

Budapest, július 7.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** Junius 30-ikán új előfizetés nyílt a *Budapesti Naplóra*. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hír.** *Kossuth* Ferenc, a függetlenségi és 48-as párt elnöke ma Budapesten keresztül Herkulesfürdőbe utazott.

— **Ottó főherceg beteg.** A *Neues Wiener Tagblatt* közli: A külföldi lapokban különböző hírek jelentek meg *Ottó* főherceg egészségi állapotáról. Hiteles forrásból értesülünk, hogy a főherceg áprilisban megkezdett szabadságát meghosszabbította, mert tüdőgyuladást kapott. *Ottó* főherceg most gyógyulófélben van s a jövő hétfőn, e hó 11-én Dél-Tirolba fog utazni, hogy orvosainak tanácsára néhány hetet a *Mendelen* töltsön. Az a berlini hír, hogy *Ottó* főherceg hosszabb külföldi utra készül, nem felel meg a valóságnak, mert a főherceg egész szabadságideje alatt nem fog távozni Ausztriából.

— **A spanyol király külföldi utja.** *Münchenből* jelentik: A tegnapi kiadott udvari jelentés szerint *Alfonz* spanyol király lemondott arról a szándékáról, hogy a külföldi udvarokat az idén meglátogassa.

— **Miniszteri kihallgatás.** *Nyiri* Sándor honvédelemügyi miniszter a szokásos csütörtöki kihallgatást további intézkedésig nem tartja meg.

— **Új magyar nemes.** A hivatalos lap mai száma a következő királyi kéziratot közli: Személyem körül magyar miniszterem előterjesztése folytán *Zilahi* Simon, a *Budapesti Hírlap* kiadóhivatala igazgatója és törvényes utódainak a magyar hírlapirodalom terén szerzett érdemei elismeréséül a magyar nemességet *gyurgyótkai* előnévvel díjmentesen adományozom. Kelt Bécsben, 1904. évi június hó 29-én. *Ferenc József* s. k., gróf *Kluen-Héderváry* Károly s. k.

— **„Asszonyok hatalma.”** Ez a címe ma kezdődő új regényünknek, amely értékes hajtás az északi irodalom kertjéből. Szerzője, *Gustaf af Geijerstam*, a kiváló svéd író, arról a hatalomról mond benne mélabus mesét, amely a legerősebben játszik bele a férfi életébe. Egy érdekes egyéniség megkapó életéről szól *Geijerstam* regénye; hőse azért a boldogtalanságért, amelyet egy asszony miatt szenvedett, bő kárpótlást talál egy rendkívül gyöngéd asszonylélek barátságában. Az „Asszonyok hatalma” kiválóságát a külföldi kritika is nagy elismeréssel részesítette s bizonyára megnyeri olvasóink tetszését is.

— **Magyar tiszt a pápánál.** A római *Giornale d'Italia* írja, hogy a pápa a napokban egy görög nem-egyesült hitű magyar tisztet fogadott. A tiszt annyira el volt bűvölve a pápa egyéniségétől, hogy le fog mondani rangjáról, kilép a hadseregből, áttér a katolikus hitre és fel fogja magát vétetni egy római kolostorba.

— **Kitüntetés.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király *Petrás* Jakabnak, *Jászó* miniszter köztség bírójának buzgó szolgálatai elismeréséül a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

— **Korcsmárosok és vendégelősök sérelmei.** Szeged, Miskolc, Debreczen, Pozsony vendégelősei és korcsmárosai nevében ma a képviselőházban küldöttség tisztelgett *Lukács* László pénzügyminiszternél, azzal a kérelemmel, hogy a pénzügyi kormány a fogyasztási szövetkezetek és szatócok kismértékben való borárusítását szigorubb ellenőrzés alá vesse s ezen a téren a fogyasztási szövetkezeteknek és szatócoknak kedvezményeket ne engedélyezzen. A deputációt dr. *Közegi* Armand miskolci ügyvéd vezette. Beszédében alapos argumentáció keretében mutatott rá arra az illegális versenyre, amelyvel a szatócok, a fogyasztási szövetkezetek s a szállóságok országos egyesülete a vendégelősök és korcsmárosok amugy is súlyos terhekkel megnehezített üzletét rontják. A pénzügyminiszter a küldöttség szónokának érveit iránt válaszában nagy méltányolással volt s megígérte, hogy a jogos kérelmet alapos tanulmány tárgyává teszi. A sérelmek orvoslása tárgyában a küldöttség átnyújtotta a miniszternek a Borsodmegyei Korcsmárosok, Vendégelősök, Szállóságok és Kávésók Egyesületének memorandumát.

— **A földmívelési miniszter Kecskeméten.** *Kecskemétről* táviratozzák: *Tallian* Béla földmívelésügyi miniszter ma délután *Molnár* István gyümölcsészeti kormánybiztos, dr. *Katona* Ernő miniszteri fogalmazó, dr. *Szeless* József és dr. *Nagy* Mihály országgyűlési képviselők és *Készler* Henrik, a magyar éllelmiszter-részvénytársaság vezérigazgatója kíséretében *Kecskemétre* érkezett. A pályaudvaron *Kada* Elek polgármester fogadta a városi tanács élén.

A miniszter először a vasuti raktárban folyó szállítmányozási munkálatokat tekintette meg, ahonnan éppen 120 koci körülbelül százezer kosár gyümölcsessel került elszállításra. Itt *Polányi* Manó ellenőr, állomásfőnök, *Weisz* Arthur, a magyar éllelmiszter-szállító részvénytársaság igazgatója s *Brachfeld* Vilmos, ugyane társaság kecskeméti fiókjának vezetője szolgáltak a miniszternek szakzerű felvilágosításokkal. A miniszter, aki a gyümölcszállítás minden fázisát megmagyaráztatta magának, nagy elismeréssel nyilatkozott az óriási forgalom akadálytalan lebonyolításáról és a magyar éllelmiszter-szállító részvénytársaságnak a kivített minden tekintetben hathatósan előmozdító működéséről. A vasutról a miniszter a gazdasági egyesülethez hajtott és ott *Kemény* Zoltán titkár kalauzolása mellett tüzeten megtékin-tette a gyümölcskiállítást. Ezután a miniszter *Feldmayer* Ignác gyümölcs- és baromfitelepére látogatott el. Majd a konzervgyártást szemlélte meg a miniszter *Oettel* igazgató kalauzolásával és a földmívelési iskolát, ahol *Draselly* igazgató fogadta.

— **Bocskey István emléke.** *Hajdúböszörményben* szobrot állítanak *Bocskey* Istvánnak, a szabad hajduk patrónusának. A szoborbizottság az emlékmű mintájának elkészítésével *Holló* Barnabás szobrászt bízta meg, aki a mintázást már be is fejezte. Az emléket *Bocskey* születésének négy századik évfordulóján fogják leleplezni.

— **Herzl Tivadar temetése.** Bécsből jelentik: *Herzl* Tivadart, a cionizmus vezérét ma délelőtt temették el óriási részvét mellett. A temetésen öteztől több ember jelent meg, köztük a legtöbb európai cionista-egyesület képviselője. A halottasházban cionista diákok tartották fenn a rendet, a temetőben a rendőrség alig tudta visszaszorítani a koporsó körül tolongó tömeget. Beszédet a sir mellett az elhunyt kívánsága következtében nem mondtak. Csak a londoni cionista gyarmatbank igazgatója mondott néhány szót, fogadalmat téve, hogy a cionisták *Herzl* szellemében törhetlen buzgósággal folytatják akciójukat.

— **A találkozó.** Mikor a maturának vége, a boldog fiatalok, akiknek sikerült átvégődniük az írásbeli vizsga Scyllia és Charybdisén és a szóbeli izgalmain, rendesen szentül megfogadják, hogy tíz év múlva találkozni fognak, hadd lássák majd, ki mennyire vitte. Nagy versenyhez hasonlít ez, mikor egyazon távoszlopnál találkoznak össze, akik különböző pályán indultak el. Az élet azonban a legszeszélyesebb tanár. Gyakran megbuktatja, aki a legjobb kalkulust érdemelte, innen van, hogy ezek a találkozók sok meglepetést rejtenek magukban. A volt prematurusz sápadt arccal kénytelen nézni egy prémesbundás urat, aki már miniszteri titkár, míg ő dijnokoskodik, pedig neki köszönhetné, hogy letette a német írásbelit. Nem csoda, ha sokan megbánják a boldog megmondhatatlanságban ígért találkozást, amely többnyire kiábrándulást, halálos unalmat rejt magában és kiválóan alkalmas arra, hogy a régi, diákos irigykedést, ha egy napra is, életre keltsse. Bár bor, cigány van mindig bőven, a hangulat inkább rideg, mint barátságos. Utóvégre mi élvezet van abban találkozni idegen emberrel, akihez csak annyi emlék fűz, hogy gyerekkorában megbútt, feladott az osztályfőnöknek, esetleg kegyetlenül csufot üzött belőled és számtalan gonoszsgót követett el veled szemben. S most is, ha többre vitte, bántó lealázkodással ül melled, vagy pedig ökölboszoritott kézzel gondol emelkedésedre. Az összejveteleken mindenki azon van, hogy minél nagyobb mondjon a másiknál. Főlelevenítenek gyermekkori emlékeket, amik egy felnőtt ember szemében már nem mulatságosak, és elmondanak minden rosszat elmaradt társaikról. Egyben azonban egyetértenek. Mindenki örül, ha a mulatságnak vége szakad. Mindezt azért említjük, mert egy vidéki gimnázium volt növendékei annak idején úgy határozták, hogy a maturai találkozóhoz való megjelenést mindenki megválthatja száz koronával. Konstatálnunk kell, hogy volt leányunk annyi izlés, hogy most az évfordulón egyik sem ment el a találkozóra. Huszonketten voltak. Tizenöt megküldötte a száz koronát, öten ismeretlen helyre költöztek és kettő — váltót küldött. A pénzt az intézet segélyegylete fogja megkapni. . . .

— **Változások az Erzsébet-hidon.** A Lánchíd új jegyzései rendszerét, hogy tudniillik a közönség közvetlenül a megváltás után leadhatja a hidjegyet, most az Erzsébet-hidon is meghonosították. Egyéb változások is történtek az új hidon. A jegykiadó házak elé fedett csarnokot építettek a hid stílusában. A hidfők pillérjeinek emléktábláit — amelyeket annak idején felsőbb helyről jövő kívánság folytán eltávolítottak — most ujakkal cserélik ki. A négy emléktábla fölül szoborcsoportokat terveznek.

— **A máglya.** *Budweisből* táviratozzák: A tegnapi Huss-emlékünnap után a cseh nemzeti munkásklub tagjai a szidó temető közelében máglyát raktak és megakarták gyujtani. A csendőrség azonban megakadályozta a terv kivételét. A zavargók erre német kutyáknak szidták a csendőröket és meghajigálták őket kövekkel. A csendőrök szuronyokkal verték szét a zavargókat.

— **Az élesdi zavargás.** A *Samson* Márton járásosvó elnöke alatt *Elesden* megalakult bizottság a zavargás alkalmával szerencsétlenül jártak családtagjai között 7606 koronát osztott ki.

— **Olasz diákok a németek ellen.** Az *innsbrucki* egyetem olasz hallgatói tegnap viharos tüntetést rendeztek német kollegáik és a professzorok ellen. A tüntetés jelentéktelen dologból, egy vizsgálati bizottság összedőléséből támadt, amely veszedelmes rendezettségű és verekedéssé fajult. Valóságos utcai harc keletkezett az olasz és német diákok között, melynek folyamán a rendőrség többször kénytelen volt közbelépni. Az olasz diákok nagy tömegtől kísérve a Central-kávéház elé vonultak vissza, melyet azonban a rendőrség rendezettségű elkerülése végett bezárt. A német-olasz diák konfliktus miatt ma délelőtt bezárták az egyetemet. Már korán reggel több száz német egyetemi hallgató gyülekezett az egyetem előtt és meg akarta akadályozni az olasz előadásokat és minthogy attól lehetett tartani, hogy meg fogják támadni az olasz egyetemi hallgatókat, emiatt a rendőrség az egyetem rektora, erre a tanévre berekesztette az egyetemi előadásokat.

— **Csoma Sándor-ünnep.** Kovásznáról jelentik: Ma folyt le a háromszéki egyetemi hallgatók Kőrösi Csoma Sándor-ünnepa az egész országról részvételével Kőrösön. A diszkapunál Danos Lajos, az Emke olvasókör elnöke üdvözölte az ifjúságot és a résztvevőket. Bodó Albert megnyitja, Papp József ünnepi beszéde, Padgyas Jenő szavazata és a dalkörök éneke után Sándor József országgyűlési képviselő Kőrösi Csoma Sándor szülőházát megkoszorúzza. Kovásznán este banket volt, ezután hangverseny, melyen Sándor József Kőrösi Csoma Sándorról felolvasást tartott.

— **Egy amerikai tudós magyarországi körútja.** Mackellar C. K. volt new-southwalesi földmívelésügyi és bányaminiszter legközelebb Európába jön, hogy szociológiai tanulmányokat tegyen. A tudós amerikai a magyarországi népmozgalmakat is tanulmányozni akarja s e célból hozzánk is ellátogat. A belügyminiszter most leiratot intézett a vármegyék főispánjaihoz, hogy az idegen tudóst — amennyiben törvényhatóságai területét felkeresné — munkájában hathatósan támogassák.

— **Halálozások.** Ma temették el a jogászcivilizáció részvétele mellett *Czorda* Bódogot, a Kuria egykori másodelnökét. A végtestességére a Széchenyi-utcai halottházba megtelt előkelő közönséggel. Ott volt *Ploz* Sándor igazságügyminiszter és *Perczel* Dezső, a képviselőház elnöke is. Öt óra körül vitték ki a ravatalos szobából a koporsót, amelyet az öreg honvédek vettek körül *Ceatary* Lajos vezetésével. A beszédelést *Lllok* Lénárd lipótvárosi apátplébános végezte fényes szöveg mellett. A pap imája és a kórus gyszázeke után hatfogatú gyszázekeire tették a koporsót és megindult a menet a kerepesi-úti temetőbe, ahol a halottat örök nyugalomra helyezték. Az elhunyt özvegyéhez a mai napon tömegesen érkeztek a részvétélylatkozások.

Az erszébetrárosi plébánia ma megtette az előkészületeket *Tóthfalussy* Béla hirtelen elhunyt erszébetrárosi plébános temetésére. *Tóthfalussy* már évek óta szíváj gyötörte és ehhez legutóbb vízibetegség is járult. Nemrég tért haza külföldről, ahol gyógyulást keresett, de aint a plébánia vezetését átvette, újabb elgyöngült és üdülést végett a Margitszigetre költözött. Tegnap délután még vidám hangulatban volt, zenét hallgatott a szabadban, majd miután jó étvágyal megvaesőrizott, pihenni tért. Állapotát oly biztatónak találták, hogy bátyja, *Tóthfalussy* Gyula, aki vele volt a szigeten, megnyugodva utazott haza. Este negyedtízkor azonban a beteg kiugrott ágyából és csak ennyit mondott:

Jaj, ugy fáj a szívem. — És holtan terült el. Dr. *Ótvös* fűrdőorvos már csak a holttestet vizsgálhatta meg a plébánosnak. A holttestet ma gyszázeke átvizsgálta az erszébetrárosi régi templomba és ott teszik ravatalra. Szombatn reggel a plébánia templomba szállítják az elhunytat és onnan temetik a délelőtti folyamán. A hatodik kerületi előjáróság ma délután megjelent a plébánián és *Novák* István helyettes plébánossal megkezdették a határozat leltározását.

Idősebb *Propper* Nepomuk János kereskedelmi akadémiai igazgató tegnap ötvenhat éves korában meghalt Budapesten. Ma temették el nagy részvét mellett a Rókus-kórház halottszázából.

Enárdy József a székesfehérvári egyik legrégebbi hivatalosolgója, a Népszínháznak fennállása óta főjegyzője tegnap hirtelen elhunyt. *Ernst* Adolf 56 éves korában Budapesten meghalt.

— **Orvosi rendelés.** Dr. *Insell* Arnold, urológus külföldi tanulmányútról visszaérkezett és rendeléseit megkezdte.

— **A Panamák.** Ó-testamentomi stilszerűséggel s tagadhatatlanul az elmésségnek némi zománcával ugy kelene nyilatkozunk a Panama-kalapokról, hogy a szalmakalapok eme nagyszerű és telivér fajtája meghibázott értékében. Ezt a tényt az árjegyzékek sokkal rövidebben és érzékeltetőbben fejezik ki. Ezekben a nyomtatványokban a tavalyi Panamák horribilis árának helyén szerény kis összegeket találunk, amelyek majdnem azt teszik lehetővé, hogy eme, India forró ége alól hozzánk származott nagyszerű alkotások minden művelt bankhivatalnok asztalán helyet foglalhassanak. És ezek az urak oly heves készséggel óhajtották megővni a kulturális látszatot, mint amilyen finom nüanszérzékkel tesznek különbséget a téli és tavaszi napsugár között, az öltözködés legminuciózusabb változataival jelezve az eredményeket. És így történt aztán, hogy a bank, amely fölött tavaly csak a vezérigazgató ur Panamája ragyogott, az idén számos panamával lett tele. A Nemzeti Színház tavalyi büszkesége Ujházi Ede Panamája volt. Most az ambiciózus színésznövendékek télen át megtakarított uszonnapénekeiken vásárolt panamáival díszes e kiváló műintézet udvara és környéke a déli órák alatt. Persze e heves felindülés diskreditálta a nemes divatot s az igazi gavallérokat már csak az uszodában teszik fel fejükhöz tavalyi féltett és büszke koronáját. Igazi urnak az idén Panamát viselni épp annyi lenne, mintha tavaly valamelyik előkelő házi koncerten a házikisasszony a Rózsabimbót és méhet énekelte volna. A finom urnának valóban igazuk van. Tavaly így szóltak:

— Eladtam a szentmihályi buzatermést és vettem egy panamát!

Ma ez a mondat így módosul:

— Kértem tíz forint előleget s vásároltam egy panamát!

Ime így mult ki diestelenül a tavalyi galáns divat: az arcnak zord indián-karaktert kölcsönöző elől felgyűrűt, hátul lehajtott Panama-kalap divatja.

— **Lebaudy, a mohamedán.** Érdekes leleplezéseket közöl a londoni Daily Express *Lebaudy* Jakab állampalításáról. Elmondja a lap, hogy Lebaudy annak idején fölajánlotta a marokkói szultánnak négyszázezer font sterling hétszázalékos hitelt és ellenszolgáltatul azt kérte, hogy Marokkó ismerje el az alapítandó birodalmat független császárságnak, a szultán pedig parancsolja meg a szaharai sejkeknek, hogy I. Jakabot ismerjék el császáruknak. A szultán el is fogadta ezt az ajánlatot. Lebaudy áttért a mohamedán vallásra és megígérte, hogy megövi az iszlam érdekeit és egy új és hatalmas birodalmat alapít számára, hogy a mohamedán vallás visszaszerezze régi hatalmát. A dolog már teljesen rendezben volt, amikor Lebaudy visszalépett és fogadni sem akarta a szultán küldöttéit, akik az fizet nyelbeütését sürgették. Valószínűleg figyelmeztették rá, hogy egy nagy császárság alapításához nem elegendő a marokkói szultán beleegyezése.

— **Felgári iskolai tanárok szünidei tanfolyama.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter az idén negyvenöt polgári iskolai tanárt és tanítónőt vett föl a pedagógiumban rendezett szünidei tanfolyamra, közülük harmincöt állami segítséggel. A negyvenöt pedagógus közül az egyik csoport a nyelv-történettudományi szakcsoport, a másik a természettudományi szakcsoport hallgatója. A tanfolyam hallgatóihoz dr. *Kiss* Aron képzőintézet igazgató intézett buzdító és lelkesítő beszédet, mire nyomban megkezdődött az előadás. *Lovesáry* Gyula, a polgári iskolai tanárképző-intézet tanára, a királyi alapításától a mohácsi veszedelemig történt dolgokat, dr. *Gyulai* Ágoston a legújabb kor irodalmát ismerteti szabad előadásban. A tanfolyam e hó 17-én ér véget.

— **Vonatösszeütközés.** Ma délelőtt Dömös-átkeles és Zebegény között a hétszázötvenhatos számú gyorsított tehervonat teljes erővel beleütközött az előtte haladó tehervonatba, amelyet délelőtt tíz óra körül indítottak el Nagymarosról. Két teherkocsi szétzúzódott, egyes alkatrészek a meredek Dunaparra zuhantak. Tönkrement az osztrák Nordbahn két szállítókosója is. A

fűtő és a lokomotívvezető kisebb zúzódásokat szenvedett. Zebegényről és Nagymarosról azonnal nagyüzemi vasuti munkálatok küldtek a balcsét színhelyére, akiknek három órai munka után sikerült a pályatestet a roncsoktól megtisztítani és a több órai késedelmet szenvedő budapest-bécsi vasuti összeköttetést ismét helyreállítani.

— **Román nemzeti ünnep.** Nagy fényvel készülnek a románok megünnepelni *István* vajda halálának négyszázadik évfordulóját. A szentszék külön imát készített, amelyet a hívőknek a litánia alatt kell július 17-én mondaniok. *Kalinderu* János a román korona-uradalmak igazgatója, körrendeletet intézett az uradalmi intézőkhöz, hogy a megtartandó istentiszteleteken testületileg vegyenek részt, utána népiünnepet rendezzenek, melyeken megvendégelve a lakoságot, beszédeket mondanak a vitéz vajdáról. Egyik politikai párt pedig fölhívást bocsátott ki magyarországi testvéreikhez, hogy ők se feledkezzenek meg a nagy napról.

— **Az olasz hazaárulási ügy.** Egy római újságíró megkérdezte az olasz hadügyminisztert, hogy mi alapja van a lapokban szelvezetett hazaárulási ügynek. A hadügyminiszter erre kijelentette, hogy *Ercolese* százados tényleg hazaárulás miatt tartóztaták le. A százados és felesége, kiknek bűnösségét az eddigi vizsgálat kétségtelenül bebizonyította, letartóztatásuk előtt öngyilkosságot akartak elkövetni. *Ercolese* alkulsal kivette a kerületi parancspokság vaszkerevényéből a mozgósításra és *Szicília* partvédelmére vonatkozó fotografiákat, amelyeknek száma több mint háromszáz; az volt a szándéka, hogy ezeket a fotografiákat használat után vissza fogja tenni, de időközben letartóztaták és az ellopott fotografiákat lakásán megtalálták. *Ercolese* több ízben kapott pénzt a francia kormánytól és ezt a pénzt kártyaadóságainak törlesztésére fordította. Ugyanebben az ügyben legközelebb még több embert fognak letartóztatni.

— **Új műegyetemi magántanár.** A válás- és közoktatásügyi miniszter, mint a hivatalos lap mai száma jelenti, dr. *Rényi* József miniszteri titkárnak, a budapesti tudományegyetemen a közigazgatási jog magántanárának, a József-műegyetemen a közigazgatási jogból műegyetemi magántanárként képzését jóváhagyólag tudomásul vette és őt e minőségében megerősítette.

— **Bilse hadnagy leleplezése.** Ugy lát-szik, hogy *Bilse*, az „Egy kis garnizonból“ című regény híressé vált szerzője, mindenáron a hivatásos leleplező szerepét akarja játszani. Legutóbb *Londonban* járt, hogy újabb „művei“ megjelenését készítesse elő és ebből az alkalomból megintertújoltatta magát a *Daily Mail* egyik munkatársával. Többek közt azt mondta, hogy a német hadsereg utálja az angol hadsereget és hogy egy esetleges háborúban minden német katona személyes gyűlölettel rontana ellenfelére. E nagy gyűlölet oka az, hogy egy angol század a Krüger-féle sürgöny fölött érzett fölháborodásában letépte és lábbal tiporta a császár arcképét. Háború azonban II. Vilmos uralkodása alatt nem igen fog kitörni Anglia és Németország között, mert a császár őszinte barátja az angoloknak. Azt is elbeszélte *Bilse*, hogy azok a német tisztok, akik résztvettek a kínai expedícióban, egy alkalommal lakomát rendeztek, amelyre az összes nemzetek ott levő tisztjeit meghívták, éppen csak az angol tisztakat nem. Hangsúlyozták is, hogy nem kívánják az angol tisztak társaságát. Azután amint panaszodott, hogy mi-alatt fogságban volt, nem engedték meg neki, hogy a *Daily Mail* járassa, holtat azelőtt szorgalmasan olvasta. Végül tanácsokkal szolgált az újságíróknak, hogy Angliának addig nem lesz használható hadserege, amíg el nem rendelik az általános védkötelezettséget. Természetesen a német hadseregnek is vannak hibái, ezekről azonban csak akkor szerzett tudomást a császár, amikor előolvasta az ő híres regényét.

— **Osábitás kivándorlásra.** Nyítváról táviratozták: A *szenicei* fűszoligabíró *Sasváron* tartóztatott *Jaiscek* Rajmond kivándorlási ügynököt, ki a szenicei járáshól 15 embert kivándorlásra osábitott. Kihallgatása után *Jaisceket* 600 korona pénzbírságra és tiznap fogságra ítélték és kitiltották.

— **Schaumann tábornok Péterváron.** Finnország leigázása következetesen meg a maga után, a boszuálló és kérelhetetlen orosz hatalom nem ismer kíméletet. Finnországnak van már új kormányzója, aki méltó utódja lesz a szarnok Bobrikovnak, akinek a halála miatt börtönbe hurcolják a finn hazafiakat. *Schaumann* tábornok, volt szenátor, a merénylő apját már napokkal ezelőtt letartóztatták, s mint most *Helsingfors*-ból táviratozzák, úgy őt, mint dr. *Esplander* Ernő és *Honen* Tivadar egyetemi tanárokat, továbbá *Atvhan* bank-hivatalnokot és *Gummerus* könyvtári segédtsíztet csendőrfedezet alatt Pétervárra szállították, ahol hir szerint, *Schaumann* szenátort kihallgatják.

— **Péter király meghívója.** A nacionalista *Patrie* című lap a következő távirati tudósítást kapta tegnap Nizzából: *Fabre* tábornok, a 79-ik divízió parancsnoka és még egy sereg magasrangú katonatiszt, akik 1864-ben együtt végezték el a st.-cyri katonai iskolát, a napokban meghívót kaptak, amelyben egykori iskolatársuk, *Karagyorgyevics* Péter, most Szerbia királya, meghívja őket, hogy az évente szokásos összejövetelben ebben az évben Belgrádban tartsák meg. Az összejövetelben mindenki *tegezni* fogja egymást. Az oda- és visszautazás, valamint az ott-tartózkodás költségeit Péter király a saját pénztárából viseli.

Igy szól a távirat, amelyhez a *Gil Blas* a következő, a párisi közvéleményt visszatükröző kommentárt fűzi: Péter király helyesen eszelekedett, amikor ezzel a meghívással egy csomó magasrangú francia tisztet akar maga köré gyűjteni. Nagyon érdekében áll, hogy tisztességes emberek vegyék körül. Ámde vérmese a reményei. A st.-cyri hadapródiskola esküjének és sapkájának az emléke nem elég a vérfoltok eltakarására. Nem mintha Péter királynak része lett volna a gyilkosságban, de mert ez a gyilkosság tette őt királyivá. Csak nem képzelhető, hogy francia tisztiek kartársaiknak szólítsák azokat a szerb tiszteteket, akik az 1903. június 11-iki dráma hősei voltak. Reméljük, hogy a hadügy-miniszter megszerzi a mi tisztjeinknek azt az örömet, hogy nem engedi el őket Szerbiába.

Igy szól a *Gil Blas* véleménye s csaknem bizonyos, hogy igaza van, amikor megsejti, hogy André hadügyminiszter nem bocsátja el tisztjeit Belgrádba.

— **Az államsegélyes református gimnáziumok.** Az 1904. évi költségvetésben az államsegélyes református gimnáziumok a következőképp szerepelnek: Békés: 20.000. Budapest: 36.000. Csurgó: 31.400. Gyöngy: 9000. Hajdu-Nánás: 14.000. Hódmezővásárhely: 32.000. Karczag: 14.000. Kecskemét: 22.000. Kisujszállás: 32.000. Kolozsvár: 24.000. Marosvásárhely: 16.000. Máramarosziget: 32.000. Mezőtúr: 24.000. Miskolc: 30.000. Nagykőrös: 26.000. Pápa: 32.000. Rimaszombat: 32.000. S.-Szt.-György: 32.000. Szászváros: 32.000. Szatmár: 32.000. Székelyudvarhely: 28.000. Zilah 30.000 koronával. A 22 iskola kap tehát összesen 580.000 korona államsegélyt. Nincsenek a névsorban a debreczeni, halasi, hajduböszörményi, kunszentmiklósi, nagyenyedi és sárospataki református gimnáziumok.

— **Juhok és tevék.** A japán háború hozalmairól regélő telegrammok száza mellett szerényen, majdnem pirulva vonul meg egy *ädeni* sürgöny. Pedig ez is háborúról szól, de olyanról, amelyet ezer évek szépítő messzeségéből a biblia varázsolat élénk. Azt jelenti ez a távirat, hogy *Elda* közelében a mollah néhány főből áll hadereje megtámadta az angolok szomáli kémeit és az ezekkel elburkoló eldai lakókat és ezer juhot s ötven tevért elhajtott tőlük. Az eldaiak tölcéséres-kovás fegyvereikkel utánok is lőttek, de emberben semmi kár nem esett. A kéme azonban levágtattak hamar *ädenbe* és megsürgönyözték az esetet *Londonba*, ahonnan most világgá jelentik a juhok és tevék históriáját.

— **Házasság.** Belényesi *Várady* József, a *Pesti Hírlap* belső dolgozó-társa ma esküdött örök hűséget *Pécsi* Arankának, a Nemzeti Színház fiatal művésznőjének. A násznagyi tisztséget dr. *Légrády* Imre szerkesztő és dr. *Guthi* Soma hírlapirotársunk töltötték be. A fiatal házaspár nászutra indult.

— **Diszpolgárság.** *Beregszász* város képviselőtestülete egyhangyú lelkesedéssel diszpolgárává választotta *Halász* Ferenc kultuszminiszteri osztálytanácsost. Elhatározták, hogy a kiváló férfinak, ki a város szülötte, a diszpolgárságról szóló oklevelet *Gáthy* Zsigmond polgármester vezetése alatt egy küldöttség fogja átnyújtani.

— **Pusztító zivatar.** *Nagyváradról* táviratozzák: Bihar megye egy részében ma nagy zivatar vonult végig. *Markaszkén*, a villám felgyújtott egy házat, mely a földig leégett. A heáli határban agyonjuttotta a villám *Rusz* Antal 80 éves aratót és *Veján* Sándor 16 éves leányát.

— **A szerelem tövisei.** Hogy a szerelem a legedesebb érzelem, azt már sok-sok poéta elzengte, de hogy tövisei is vannak, arról szomorúan győződött meg *Borbély* János nagykörsői kereskedő és *Deutsch* Jakabné. *Borbély* János ötvennégyéves nagykörsői kereskedő, kinek négy felnőtt gyermeke is van, öszülő fejfel beleszeretett egy fiatal vasalónőbe, öv. *Deutsch* Jakabnéba. *Borbély*, hogy viszonyuk minél zavartalanabb legyen, saját házában adott szállást *Deutsch* Johannának. A viszonyra azonban időközben *Borbély* gyermekei, két leány és két fiu, kik közül az egyik orvos, a másik tanító, reájöttek és apjukat rá akarták venni, hogy szakítson *Deutsch* Jakabnéval. *Borbély* azonban erre nem volt hajlandó és a családban napirenden voltak a civakodások, veszekedések. A testvérek és az asszony, mikor látták, hogy így nem boldogulnak, elhatározták, hogy a minden baj okozóját tesszik a világ csufjává és kiteszik a házból. Megvárták, míg egy este *Borbély* eltávozott hazulról, azután felfogadtak két naprámost és behatoltak *Deutsch* lakásába. Először a butorokat kihajigálták az utcára, azután pedig *Deutsch*nek megkötözték, alaposan elverték, haját tövig lenyirták és szintén kitétték a szűret. Közben hazérkezett *Borbély*, de mikor látta a veszedelmét, elszaladt. Lánya, *Róza* azonban utána futott és revolverrel készser reálott apjára. Szerencsére azonban nem talált. Az apa elmenekült, de még eddig nem került elő. A rendőrség a gyermekeket és anyjukat szabadlábon hagyta. *Dsutschné* kékre-zöldre vert tagokkal felszik a városi kórházban és levágtott fejdiszéért ötszáz korona kártérítést követel a családtól.

— **Uj uniformisok.** *Bécsi* tudósítónk távirata alapján közöltük a napokban, hogy a közös hadügyi kormány a 15. hadtest és a dalmáciai hadtest csapatainál kísérleteket tesz új, háromféle színű nyári egyenruhákra. Az újfajta uniformisokat már kiosztották s a két hadtest területén a legénység már viseli is a földszíni, a khaki-sárga és a halaványszürke nyári egyenruhákat, még pedig nemesak a gyakorlatokon, hanem szolgálaton kívül is. A tiszték és a katonai hivatalnokok mind a három színű egyenruhát viselhetik, de gyakorlatok alkalmával olyan színű egyenruhát tartoznak felvenni, amilyen az illető csapatnál kötelező.

— **A három utolsó bikaviadal.** Nagy vállalkozásnak s áldozatnak utolsó három felvonása lesz a szombati, keddi és csütörtöki bikaviadal. Aztán elmennek a toradörök s többé ide nem jönnek egy emberöltőn belül. Az érdekes ritka látványosság nem lesz többé a közönség számára látható, *Pouly* matador, akit balesete eltávolított a porondról, e három utolsó mérkőzésen akarja bemutatni művészetét, amelylyel világhírt szerzett és amelyet eddig nem is volt alkalma nekünk bemutatni. Érdekes, hogy minő fejleménye lett a budapesti bikaviadaloknak. *Bécs*, amely annyira szapult bennünket érte, most maga is elfogadta a bikaviadalokat. *Schumann* vállalkozó most tárgyal *Pouly* csapatával, hogy Bécsben bemutatassák a viadalokat, de gombozott szarvu bíkákkal. Továbbá *Bukarestben*, ahol jelenleg kiállítás van, a kormány nemesak engedélyezte a bikaviadalokat, hanem szubvenციót is adott nagyszabású aréna építésére. Ízzel a kiállítás vonzerejét akarják természetesen növelni. Ezekre a viadalokra *Pouly* fils csapatát akarják megszerezni. A szombati viadalon úgy a bécsi, mint a budapesti érdeklődők jelen lesznek.

— **Elveszett pénzárca.** Egy szegény kishivatalnok ma este a *Vampeties*-vendéglőtől a *Damjanics*-utcaig való uton elvesztette pénzárcaját. A sárga borból készült pénzárcaiban 36 korona pénzösszeg volt. Kéri a becsületes megtalálót, hogy sziveskedjék a pénzárcaát a *Budapesti Napló* kiadóhivatalában leadni.

— **A lefényképezett erősség.** *Lipcséből* táviratozzák: A birodalmi törvényszék az áru-lással vádolt *Davot* három évi fegyházra és 15.000 márka pénzbüntetésre, esetleg tovább való 100 napi fegyházra, polgári jogainak öt évre való felfüggesztésére és rendőri felügyelet alá való helyezésére ítélte. A bíróság elrendelte a lefoglalt fényképek elkobozását. Az ítélet a kémkedésről szóló törvény alapján történt, mert *Davot* a *diedenhofeni* erősség egyes részéről fényképfelvételeket eszközölt.

— **Pusztító tűzvész.** *Szepes-Ófalu* nagyközségben tegnap délelőtti tűz ütött ki. A rohamosan terjedő tüztől ötvenhat ház hamvadt el a hozzája tartozó melléképületekkel együtt. A tűz vizagzatlaniságból egy asztalosműhelyben keletkezett.

— **Mérenylő szerelmes.** *Reiner* Mátyas huszonnyolc éves állás nélkül levő hivatalnok ma délben a *Miksa*-utcában megleste *Hirsch* Szerén hivatalnoknót és revolverrel ötször rálőtt. A lövések közül csak egy talát; a golyó a leány karját sebesítette meg. *Reiner* hónapok óta üldözte szerelmével a leányt, aki azonban nem akarta őt meghallgatni. A sebesült leányt a mentők a lakására szállították, a szerelmes hivatalnokot pedig az előhívott rendőrök bekisérték a hetedik kerületi kapitányságra.

— **Uj hajógyár.** Egy fiúmei konzorcium, amelynek harmadfél millió alaptőkéje van — mint *Triesz*-ből jelentik — tárgyalást folytat a magyar kormányval egy hajógyár föllátása iránt. Az új hajógyárban kereskedelmi és hadihajókat építenének.

— **A menetjegyjárod utítverei.** A fjordok bübajos világába, Svédországba, Norvégiaába és *Dániába*, valamint a *Tátira* kies vidékére tervezett magános és társasutazásokról praktikus utmutatók jelentek meg. Az utmutatók a *Központi Menetjegyjárod*-ban (*Vigadó-tér* 1.) díjtalanul kaphatók.

— **Beutóri hírek.** *Lefkovits* Adolf miszkolci születésű esztergályos tegnap fürdőzés közben belefullt a soroksári *Duna*-ágra. Holttestét még nem találták meg. — *Juhász* József tegnap át akart hajítani a *Gyáli-uton* levő vasúti sorompón. Az éppen akkor leeresztett sorompó a fejére zuhant, úgy hogy eszméletlen állapotban szállították a *Szent István-kórházba*.

(x) **Kartellen kívül szuperfoszfátot és Thomas-salakat** legutányosabban ajánl *Sátor*-gyár, Budapest, IX. kerület.

(x) **Amerikai házi fagyalt-gépek** *Kertész* Tódornál.

A kötekedés afférje.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, július 7.

A főváros közönségének minden rétegében izgatottan tárgyalják a *Vampeties*-vendéglőben lejátszódtott véres kard-affért és mindenki elítéli a kötekedő fiatalembereket, akik megbotránkozott magaviseletükkel megteremtették a katonai brutalitás kuriózus ellentétét, a polgári brutalitást. A véres esetet hivatalosan két hatóság foglalkozik: a rendőrség és a térparancsnokság. A rendőrségen *Barta* Endre rendőrfogalmazónak osztották ki az ügyet. *Barta* ma délben befejezte a vizsgálatot e így az iratokat, jegyzőkönyvet és a tanuk vallomásait még a mai nap folyamán átteszik a térparancsnoksághoz. A rendőrségi iratok között a legérdekesebb az inzultált katonatiszt vallomása, aki *Bornemissa* Sándor rendőrfelügyelő kíséretében a térparancsnokságtól még az éjszaka folyamán a rendőrségre hajtattott és ott a következőképpen adta elő az esetet:

Az este egy hölgy társaságában a *Vampeties*-hez tértem be vacsorára. A szomszédos asztal mellett négy férfi és egy hölgy ült. Egyszerre megjelent az asztalommal egy virágárusleány és virág-bokrétát tett a társaságomban lévő hölgy elé. Megkérdeztem, hogy ki küldi a virágot? A leány erre rámutatott a szomszédasztalnál ülő fiatal emberre, akiről később tudtam meg, hogy *Fackh* József lovag. Természetes, hogy a bokrétát vissza-utastottuk. A fiatalember most különböző kötekedő megjegyzést tett. Hogy a nyilvános botrányt elkerüljem, fiztettem és távozni akartam. Ekkor *Fackh* József utánam sietett és kérdőre vont:

— Hogy mer beleavatkozni abba, ha én ennek a hölgynek virágot küldök?

A botrányt akartam elkerülni és így válszoltam:

— Hagyjon békében és menjen tovább!

Ezzel hátat fordítottam és indultam kifelé. Hallottam, amikor mögöttem Fackh azt mondotta:

— Bakahadnagy!

Erre azonban már nem reagáltam, mert nem vettem magamra. A következő percben azonban hátulról Fackh megragadta a galléromat és botjával a fejemre sújtott, amiközben azt kiáltotta reám:

— Gyáva!

Erre az inzultusra megfordultam és kardot húztam, amire Fackh futni kezdett. Én utána-vágtam és a két váll között érte a kardom. Utés-közben azonban elbotlottam. Erre egy másik fiatalember, valami Rónay László nevű rám támadt hátulról és földrepetett. Most a kardommal hátraszurtam. Éreztem, hogy a szurás talált és támadóm elereszt. Fölállottam és mivel láttam, hogy több inzultus nem érhet, a hüvelyébe dugtam kardomat és el akartam távozni. Még mielőtt a kapuhoz érhettem volna, élm állott egy rendőr-felügyelő, aki megelőzőleg támadóm társaságában volt, és bemutatkozott:

— Bornemissza Sándor rendőrfelügyelő vagyok. Sziveskedjek a téparancsnokságra követni.

Ezt meg is tettem, kocsiba ülünk és jelentkeztem illetékes hatóságomnál. Onnan egyenesen idehajtottam. Ki kell jelentenem, hogy amit tettem, önvédelemből cselekedtem. Az inzultust is meg kellett volna torolnom, de hülye volt a társaságomban és nem akartam nyilvános botrányt okozni. Ismétlem, hogy a kardot önvédelemből használtam.

Ifjabb Rónay László azt vallja, hogy ő csak az elbotlott főhadnagy mögé állott és így szólt hozzá:

— Főhadnagy ur! Mit csinál? — Eközben kapta a szurást. A mentők a Récey tanár klinikájára vitték, ahol sebét kímálták, bekötötték és elbocsátották. Az éjszaka láza volt. Állapota azonban javult és bár súlyos a helyzete, de nem veszélyes.

Rónay Lászlót barátai is igazga embernek mondják. Három évig szolgált az ulánusoknál mint közlegény. Szüleinek is számos kellemetlenséget okozott már, ugyannyira, hogy komoly aggodalmaik támadtak a fiatalember elmebeli állapotát illetőleg és a lipótmezei tébolydába helyezték el. Hat hónapot töltött az elmeegógyító-intézetben, ahonnan a múlt év július 15-ikén mint gyógyultat bocsátották ki. Azóta is számtalan afférje volt.

A botrány másik hőse, Fackh József lovag, egy biztosító-társaság tisztviselője, még mindig a Récey tanár klinikáján fekszik. Ma reggel dr. Borszék tanársegéd újból megvizsgálta és konstata, hogy sebesülése súlyos, de nem életveszélyes.

Schmidt Gusztáv főhadnagy ma jelentkezett ezredparancsnokságánál is, amely azután az összes polgári és katonai jegyzőkönyveket a hadbíróshoz terjeszti elintézés végett.

A véres esetet a képviselőház folyosóján is nagy mebotránkozással tárgyalták és többen, akik szemtanúi voltak az esetnek, hangzottak, hogy szükség esetén minden fórum előtt készséggel tanuskodnak Schmidt főhadnagy igazá mellett.

FŐVÁROS

(*) A Kisfaludy-színház sorsa. Ma tárgya a székesfőváros tanácsa a belügyminiszternek azt a leiratát, amelyben tudatja a fővárossal, hogy 1200 korona szubvenciót engedélyez a megnyitandó színháznak, ha a főváros megszerzi a színház épületét és azt meg is tartja színházi célokra. A tanács nem hajlandó az épület megvásárolni, mert — ugymond — a főváros nincs abban a helyzetben, hogy bizonytalan jövőjű épületre pénzt költsön.

(*) Az elpusztult áruház. Idestova egy esztendeje annak a szörnyű tüzkatasztrófiának, amely a Kerepesi-ut 38. számú házat bojtostul, lakásostul elpusztította s egy csomó ember életét kioltotta. A hatalmas négyemeletes épület azóta üresen állott, a homlokzatát nagy munkaadványok takarták s azalatt a hatóságok előtt lassan folyt a tárgyalások, hogy meghagyható-e az épület s miképp alakítandó át. A magánépítési bizottság a minapi utolsó ülésében megadta az épületre az építési enge-

délyt. Az összes emeleteken lakások lesznek, az egész földszint pedig egy összefüggő nagy bolthelyiség.

MŰVÉSZET

□ **Berzeviczy a magyar képzőművészetért.** Fontos tervet készít elő ezidőszert Berzeviczy Albert közoktatásügyi miniszter a magyar képzőművészet javára. Lehetővé akarja tenni a magyar művészeknek, hogy ezental nagyobb számban vehessenek részt a külföldi műkiállításokon. E célból a Képzőművészeti Társulat bevonásával akciót indított, melynek első eredménye, hogy már a jövő évben tartandó müncheni és velencei kiállításokon önálló csoportokban jelenhetnek meg a magyar művészek. Főtörekvése továbbá a miniszternek, hogy a magyar művészeknek a párisi szalon kiállításaihoz menél nagyobb számban való részvételét is lehetővé tegye. Elhatározta tehát, hogy nemcsak a müncheni és velencei tárlaton szervez az állam költségére magyar osztályokat, hanem fedezni fogja azoknak a gondosan összeválogatott magyar műveknek szállítási költségét is, amelyekkel a párisi Salon jövő évi kiállításaihoz vehetnek részt művészeink. Párisban Khevenhüller osztrák-magyar nagykövete elnökléte alatt egy francia mesterekből álló bizottság is alakult, amely arra van hivatva, hogy a francia és magyar művészek közötti összeköttetést közvetítse.

□ **Pályázat gyermekjátékokra.** Az Iparművészeti Társulat márciusban pályázatot hirdetett gyermekjátékokra. A pályázat felett most döntött a bíráló-bizottság s a 200 koronás első díjat nem adta ki. A második díjat Endi S. Mariska *Péterke királyfi székere* című pályaművének ítélte oda és 60–60 koronáért megvásárolta Ürmösy Jenőné, Wessely Vilmos és Sommer Vilmos pályaműveit. A pályaműveket e hó 10-éig az Iparművészeti Múzeumban kiállítják.

Nyiltér.

Venus -FORRÁS

hathatos szer vese-, hólyag-, nehrészek, cukorbetegség stb. ellen.

Főraktár: ÉDESUTY L. BUDAPEST.
Fórrástulajdonosok: PRUCHA KÁROLY és TSA.

Legelegansabb uri ruhákat

legdivatosabb kiállításban, valamint előnyös ruhabérletet ajánl

TILLER MÓR és TÁRSA

cs. és kir. udvari szállító

Budapest, IV. kerület Váci-utca 35. szám.

Házvezetőnőnek,

anahelyettesnek ajánlkozik fiatal intelligens izr asszony, aki már mint ilyen huzamosabb ideig alkalmazva volt. Szives megkereséseket „E. F.” jelige alatt a kiadóhivatába kér.

Novemberre lakás olcsón kiadó

Andrássy-ut 9. sz. alatt, mely áll; 5 nagy utcai, 2 elő, fürdőszoba és mellékhelyiségekben.

Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **A pékvezér üzlete.** Mikor a budapesti cukrász-alkalmazottak a tavasszal kimondták a sztrájkot, négy cukrász-segéd Tatár Dénes auyagi támogatásával a Teréz-körut 39. számú házbán üzletet nyitott s közülök az egyiket Tatár maga mellé vette üzletvezetőnek. Később, hogy Tatár Déneset a Kápolnai-féle orgyilkosság ügyében mint fölbujtót letartóztatták, az üzletet becsukták. Egy szép napon a négy cukrász-segéd megjelent az üzlet előtt, amelyet alkules-csal fölnyitottak és behelyezkedtek mint tulajdonosok. Miután Tatárné fölhívására nem tá-

voztak, Tatárné magánlaksértés és lopás bűntette címén följelentést tett ellenük. A törvényszék vádatának elrendelte a bitorolt üzlet ellen a *bűnügyi zárlatot* s a kulcsokat kiadta Tatár Dénesnek.

§§ **Okirathamisító ügyvéd.** A nyitrai tőrvényszék még 1902-ben dr. Egressy Sándor nyitrai ügyvédet magánokirathamisítás miatt *nyolchavi börtönrre* ítélte. A tábla a bűntetést *kétévi és háromhónapi fegyházra* emelte fel. A Kuria az egész eljárást megsemmisítette és új eljárást rendelt el, melynek alapján a nyitrai törvényszék ez év február havában újból tárgyalta az ügyet és Egressyt *hathónapi fogházra* ítélte. A pozsonyi tábla a bűntetést most *egy-évre* emelte fel. Egressy semmisségi panaszt jelentett be.

§§ **Egy tudós osalásai.** Berlinből jelentik: Itt élénk szenzációt keltett tegnap a birodalmi tanács egy ítélete, amelylyel Mayer volt lap-szerkesztőt és nemzetgazdasági tanárt *kétévi*, nejét pedig *tizenhónapi* szabadságvesztéssel sújtotta. Mayer különböző csalások miatt jutott összeütközésbe a büntetőtörvénykönyvvel.

A rákosiak.

— A vasuti sztrájk. —

Budapest, július 7.

A rákosi rendezőpályaudvar tizenöt alkal-mozottja ellen indított bünpör tárgyalásának mai, negyedik napján a törvényszék kihallgatott két tanut, kik semmi fontosat nem vallottak. Ezután Geszi Andor királyi ügyész mondta el vádbeszédét, melynek bevezető részében szóit arról, hogy a lefolytatott pörben szerzett meggyőződése az, hogy a vasutasok egyrésze között a rend és fegyelem tökéletesen felbomlott, az erkölcsi törvényeket lábbal tiporják.

Azután így folytatta az ügyész: Április 10-én este kitört Rákoson az úgynevezett vasuti sztrájk. Az alkalmazottak kiállították, hogy Turhányi Pál föltűggesztését azzal torolják meg, hogy nem dolgoznak többé. A kötelesség megtagadásának e nyilvános proklamálás az forradalmi tényeknek egész sorozata követte. S így, a gyulázatos tettekért senki sem vállal felelősséget. Vizsgálóbíró előtt megerősített valomásait a vádlottak valami esodaltos egy-értelműséggel visszavonták, a még fennmaradt bizonyítékok súlyát a gonosztevők szokásos rágalmaival törekcszenek ellensúlyozni. Ime, a féltűi becsületnek egy új, egészen egyéni, speciális formája, mely az államvasuti alkalmazottak mozgalmából burjánzott ki s mely a szolidaritásnak támogatója minden ellen, ami a törvény, hűség, tisztesség és esküvel vállalt kötelesség, s mely egyedül abban a kárörömben leli üdvét, mit a bűnnek elpalástolásával, bizonyítékainak elenyésztesztésével szerzett. Szilárd meggyőződésem azonban, hogy az igazságos megtorlás így sem maradhat el.

Majd a bizonyítás eredményének vizsgálá-tába bocsátkozik az ügyész s végül kijelenti, hogy Dimitrievics Dragutin, *Farbenheim* Miksa, *Jancsó* József, *Tóth* Pál, *Mazán* András, *Pázmány* Lipót, *Csete* József, *Balázs* János, *Czéh* János és *Hermann* István ellen a büntetőtörvénykönyv 166. szakaszába ütköző magánosok ellen való erőszak, *Bohus* Mihály ellen a büntetőtörvénykönyv 436. szakaszába ütköző közveszedelem cselekmény büntette, végül *Böhm* Mihály, *Dimitrievics* Dragutin, *Jancsó* József, *Tóth* Pál, *Csete* József, *Balázs* János, *Czéh* János és *Hermann* István ellen a büntetőtörvény 481. szakaszába ütköző, hivatalos hatalommal való visszaélés büntette címén is vádat tesz. A Menersdorfer Ferenc, *Muray* József, *Kampmüller* Béla és *Czenlár* János, *Farbenheim* Miksa, *Pázmány* Lipót és *Mazán* András ellen hivatali hatalommal való visszaélés büntette címén tett vádat pedig *elajti*.

Elnök: Minthogy az ügyész ur vádját módosította, kérdem a védő urakat, akarják-e, hogy a törvényszék a tárgyalást elnapolja?

Vázonvi: Csak szünetet kérek.

Az elnök azután rövid szünetet rendelt el, melynek elteltével dr. *Vázonvi* Vilmos védő beszélt. Hangsúlyozta, hogy egyetlenegy tanu nem vonult el a bíróság előtt, aki csak egy parányi terhelő adatot is szolgáltatott volna a vádnak. A vádlottaknak a rendőrség előtt tett beismerő vallomásai pedig azok után, amiket ezen a tárgyaláson hallottunk, figyelmet nem érdemelnek. Hiszen *valóságos kiváltatás folyt a rendőrségen*, a terhelteket pofozták, becsússzással fenyegették, a jegyzőkönyv aláírására kényszerítették. Én — ugymond — a védő —

ezekért nem fogok feljelentést tenni, mert ha látom az ügyesség felfogását, előre tudom, hogy az én feljelentéseim eredménye nem lenne. **En tehát feljelentést nem fogok tenni...**

Geszti ügyész: De én fogok tenni!
Vásonyi: Csak figyelmébe ajánlom a tekintetes törvényszéknek ezt a dolgot és kérem, tegye át az iratokat az illetékes hatóságához. Végül, minthogy védenecire vonatkozólag semmiféle terhető adat fel nem merült, felmentést kér.

Dr. Balogh N. Imrét, Balázs János és Csete József védőjét leginkább meglepte az a kegyetlenség, melylyel a kir. ügyesség azokat a régi bűneket felszínre hozta, amik terhelik a máv-ot. Ostorozza az államrendőrség eljárását, amiért az elnök kétizben is megakasztotta beszédében. Majd cáfolja az ügyész vádjait és kimutatja, hogy a vádlottak közül egy sem volt abban a tömegben, amely leintette a vonatokat és eloltotta a lámpákat. A vád tanui semmi terhelőt sem bizonyítottak, ellenben bizonyították azt, hogy az ő védeneci csak az elcsendesülés után érkeztek a pályaudvarra. Büncselekmény e szerint nem forogván fel, kéri a vádlottak felmentését.

Dr. Rácz Dezso, Mazán András védője polemizál a királyi ügyésszel, aki, midőn látta, hogy a bíróság nem igen akar a közveszélyes cselekménybe beleugrani, a magánosok elleni erőszakkal próbálkozik meg. Bizik a független bíróság bölcsességében, hogy ez nem fog sikerülni. Védenec teljes felmentését kéri.

Dr. Báltaszéki Lajos, Pázmány Lipót védője nem tartja különösnek, hogy az ügyész szerint már a levegő ellen is lehet erőszakot alkalmazni. Őt ez sem lep meg, mert 35 évi ügyvédi gyakorlása alatt megszokta azt, hogy az ügyészek a legképtelenebb címeken támasztanak alaptalan vádakot. Kéri védenec felmentését.

Dr. Bródy Ernő így kezdte vészbeszédjét: Az üldözések és a perek egymásután keletkeznek és a nagy tömegből nem kimélnék senkit; sem a vezetőket, sem a vezetetteket, akiknek pedig ilyenéknépp akarukat sem lehetne. Kezdődött az üldözés Sarlay letartóztatásával és folytatódott a 13-as bizottság pórén át a gyülekezési jog és egyesülési szabadság megvonásával és elkobzásával, úgy hogy elmondhatják: kivitták a jogot és elnyerték a szabadságot; *gyülekezési joguk van a fogházakban és egyesülési szabadságuk a szenvedésekben.* Fejtette aztán az erőszak és a fenyegetés jogi fogalmát s végül Beccaria egy híres jogi fejtegetésével fejezte be beszédét.

Dr. Ladányi Armin visszajjlik a mozgalom eredetére s kimutatja, hogy a máv. alkalmazottainak fizetésrendezési mozgalma nem is volt sztrájk. Védenec felmentését kéri.

Dr. Landler Jenő, Czéh János vádlott védője szolt ezután röviden, mire az elnök megkérdezte az ügyészt, hogy akar-e a véd-beszédre válaszolni.

Geszti ügyész: Csak egy kijelentésre szorítkozom. Intézkedtem az iránt, hogy a rendőrség eljárása ügyében hivatalos vizsgálat indítás-sék és e célból kérem, a bíróságot a főtárgyalás jegyzőkönyvének az ügyességhez való át-tételére.

Ezzel a tárgyalást befejezték s az elnök jelentette, hogy a bíróság ítéletét szombat dé-lelőtt 10 órákor fogja kihirdetni.

SPORT

Karlsbadi löversenyek. A mai, harmadik versenynap kisdíjazású érdektelen futásait a szép idő dacára kis számú közönség nézte végig. A legtöbb futásban a fogadók kedvezence győzött, csak Prognose győzelme a Fischerni-díjban volt nagyobbserü meglepetés. A részletes eredmény ez:

I. Nyeretlen kétévcsék eladóversenye. Díj 2000 korona. Távolság 1200 méter. Löbl **M. Cake Walkja** (Ribenski) első, Egyedi L. Gondolatja (Biehler) második, Mautner V. Lecturerje (Szilágyi) harmadik. Azután Merrymaker, Henry Supérieur. Totalizátor: 10 : 35. Helyre-fogadások: I. 50 : 75. II. 50 : 92.

II. Fischerni díj. Díj 3000 korona, távol-ság 2400 méter. Dreher A. **Prognoseja** (Huxtable) első, Mautner V. Csevekje (Slinn) második, Mr. Paul Delije (Hickin) harmadik. Az-után: Lagosta, Gerda. Totalizátor: 10 : 117. Helyre-fogadások: I. 50 : 253. II. 50 : 167.

III. Handicap. Díj 3000 korona, távolság 1200 méter. Dreher A. **Radinsu** (Cleminson) első, Baltazzi A. Fügedje (Seideman) második, Mautner V. Bonapaceja (Southey) harmadik. Azután Davensberg, Bogár, Alkonyat, Iráska. Totalizátor: 10 : 44. Helyre-fogadások: I. 50 : 97, II. 50 : 160, III. 50 : 236.

IV. Stadtparki díj. Díj 4000 korona. Távolság 1300 méter. Báró Springer G. **Ganelonja** (Tara) első, Mautner V. Trés comiqueje (Southey) második, Schindler L. Kitytje (Martinkovich) harmadik, azután Corbenic. Totalizátor: 10 : 12. Helyre-fogadások: I. 50 : 63, II. 50 : 101.

V. Hans Helling akadályversenye. Díj 3000 korona. Távolság 3200 méter. Mautner V. **Rosoglioja** (Rosak) első, mr. Paul Csurgója (Hickin) második, Dreher A. Kalauejra (Huxtable) harmadik. Totalizátor: 10 : 15.

VI. Eladóversenye. Díj 2000 korona. Távolság 2000 méter. Báró Königswarder H. **Verglasmeinnichtje** (Huxtable) első, Wolf száz. Fakir-ja (Bonta) második, Baltazzi A. Judith-ja (Seideman) harmadik, Totalizátor: 10 : 13.

TÁVIRATOK

A karthauziak milliói.

Páris, július 7. Midőn **Massuraud** tegnap elhagyta a vizsgálóbizottság üléstermét, a folyosón a képviselők és újságírók lelkesen üdvözölték. Collin, a bizottság előadója, már holnapután betérjeszti a jelentést. Azt beszélik, hogy a jelentés a következő végső kijelentéseket tartalmazza: 1. Annak megállapítását, hogy a vizsgálólat a miniszterelhők és fia teljes becsületességének megállapításával járt és hogy Massuraudot teljesen ok nélkül vonták be az ügybe. 2. *Sajnálkozás azon, hogy a miniszterelnök a június iize-diki ülésen vesztegető kísérletről szoltott, pedig ilyen soha sem fordult elő.* 3. Sajnálkozás a törvényes eljárás folyamán a vizsgálólat utján kitűnt rendellenességekben. A jelentés, mely az összes tanuvalomások gyorsírói jegyzőkönyvét is tartal-mazza, kedden kerül tárgyalásra a kamarában.

A karthauziak ügyében kiküldött vizsgáló-bizottság egy napirend elfogadása után, amely-ben megemlékezik **Pichat** teljes becsületességéről és neki köszönetet mond hathatós támog-atásáért, elhatározta, hogy munkálatait fel-függeszti, míg az előadó előterjeszti jelentését.

A tibeti ostrom.

Giangose, július 7. A tibeti erősségek teg-napi megostromlásakor angol részről egy tiszt és három közkatoná esett el, négy tiszt és 23 kö-zember pedig megsebesült.

Közgazdasági táviratok.

Bern, július 7. A svájci jegy kibocsátó bankok 3 1/2%-ra mérsékelte.

Bécs, július 7. (A *Budapesti Napló* tele-fonjelentése.) Eladott búza tiszavideki 78—81 kg. 9.50—10.— K.; bászagi 76—79 kg. 9.05—9.50 K.; mosoni és győri 76—78 kg. 9.05—9.95 K. *Rozs:* tóti felvidéki 72—74 kg. 6.70—6.95 K.; pesimegyei 72—74 kg. 6.65—6.85 K.; déli vasuti 71—72 kg. 6.40—6.60 korona. — Magyar zab 6.15—6.80 K. és válogatott 7.50 korona.

Bécs, július 7. (A *Budapesti Napló* tudósítá-jától.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 442.50. Magyar hitelrészvény 753.—. Bécsi bankkegyesület 279.25. Union-bank 513.—. Länderbank 516.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 423.—. Déli vasut 82.—. Elbavölgyi vasut 424.50. Északnyugati vasut-részvény —.—. Dohányrészvény 348.—. Rim-mányi vasuti 492.50. Alpesi bányarészvény 425.25. Májusi járadék —.—. Magyar koronajáradék 99.50. Osztrák koronajáradék 97.15. Lombard —.—. Török sorsjegyek 129.50. Német birodalmi márká 117.38—117.36. Napoleon d'or 19.01. Szilárd.

Frankfurt, július 7. (A *Budapesti Napló* tu-dósítójának távirata.) Arfolyamok májusra. *Ésti for-galomban.* Osztrák hitelrészvény 202.25, Osztrák-magyar államvasut —.—. Déli vasut 17.60. Német bank 220.25. Disconto 157.75. Drezdai bank 150.50. Berlini kereskedelmi bank —.—. Gelsenkircheneri 217.30. Harpeni 197.70. Laura-kohó —.—. Olaszjá-radék —.—. Hibernia —.—. Az irányzat gyengébb.

Berlin, július 7. (Ésti forgalomban.) 4/0-os ma-gyar aranyjáradék —.—. Magyar koronajáradék 97.60. Osztrák hitelrészvény 202.25. Osztrák-magyar államvasut 136.60. Déli vasut 17.50. Északnyugati vasut —.—. Elbavölgyi vasut —.—. Osztrák bank-jeleg készpénz —.—. Buhstienradi —.—. Orosz bankjegye 216.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

New-York, július 7. (Terményfőzsége.) (Zár-lat.) *Gyapot:* New-Yorkban helyben 11.05 (10.75). Julisra 10.55 (10.18). Okt-re 10.55 (10.39). New-Orleansban helyben 11.14/16 (11.9/16). — *Pérbőcüm:* Stand white —.—. Yorkban 7.95 (7.95). Stand white

Philadelphában 7.90 (7.90). Refined in Cases 10.66 (10.65). Credit Balances at Oil City 1.57 (1.57). — *Zsír:* Western steam 7.40 (7.40). Role és Brothers 7.25 (7.25). — *Tengeri irányzata szilárd.* — Julisra 54.3/4 (54.3/4). — Szept-re 54.1/4 (54.1/4). — Dec-re —.—. — *Búza irányzata szilárd.* — Firo-s ószi helyben 111.1/2 (108.1/4). — Julisra 94.7/8 (93.—). Szeptemberre 88.1/4 (87.1/4). — Dec-re 88.1/4 (86.7/8). — Májusra —.—. —.—. — Gabona szállítá-s: díja Liverpoolba 1.— (1.—). — *Kávé:* fair Rio 7. sz 7.1/4 (7.1/4). — Julisra 6.— (5.85). Okt-re 6.25 (6.20). — *Liszt:* Spring Wheat clears 3.85 (3.85). — *Cukor:* 3/3/16 —.—. —.—. 3/7/16. — Óra: 25.70—25.80 (25.60—25.80). — *Réz:* 12.62—12.87 (12.62—12.75). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelentik.)

Chicago, július 7. (Terményfőzsége.) (Zár-lat.) *Búza irányzata szilárd.* Jul-ra 90.— (88.1/4). Szept-re 84.3/4 (83.1/4). — *Tengeri irányzata szilárd.* — Julisra 49.1/4 (48.3/4). — *Zsír:* Julisra 7.05 (7.05). Szept-re 7.17 (7.17). — *Szalonna short clear* 7.3. (7.37). — *Sertészsír:* Julisra 11.90 (11.85). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Napirend.

Napló: Péntek, július 8. — Római kátho-likus: Erzsébet. — Protestáns: Kilian. — Görög-ország (június 25.): Febronia. — Zsidó: Thamus 25. — Nap két: 3 óra 56 percek. — Nyugszik: 7 óra 40 percek. — Hold két: 12 óra 24 per-cek éjjel. — Nyugszik: 2 óra 33 percek délután. *A kereskedelmi miniszter fogad délután fél 6 órákor.*

Tanszerkiállítás az iparszerzőkben, nyitva dél-előtt 9—12-ig, délután 3—6-ig. Belépődíj 40 fillér. *Nemzeti Szalon* nyitva 9-től este 8 óráig. Be-lépődíj 50 fillér.

Könyves Kálmán-társaság művészeti szalon. (Nagy mező-utca 37. szám.) Megtekinthető egész nap díj-talanul.

Nemzeti Múzeum. Régiségtár nyitva 9 órától dél-után 1 óráig. A könyvtár történelmi és irodalom-történeti kiállítása megtekinthető 1 korona díj-mellett 9 órától délután 1 óráig. — Néprajzi tá-r (Csillag-utca 3.) nyitva 9 órától délután 1 óráig. Belépődíj 1 korona. Növénytar (Széchenyi-utca 1.) megtekinthető kutatók számára díjtalanul 9 órától délután 1 óráig. A többi tárak megtekinthetők 9—1 óra között 1 korona belépődíj mellett.

Országos képtár az Akadémiában nyitva 9 órától 1 óráig.

Technológiai Iparmúzeum nyitva 9—1-ig. *Iparművészeti múzeum* zárva.

Közlekedési múzeum a Városligetben nyitva d. é. 9—12-ig, délután 3—6-ig.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 8 órától 12-ig.

Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9—1-ig.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Julius 7. —

Kinevezés. A szombathelyi kir. pénzügyigaz-gató Popovits János nagyenyedi pénzügyigazgató-sági állandó díjnekot ugyanazon kir. pénzügy-igazgatószághoz irodakezelési segélydíjas gyakor-nokká ideiglenes minőségben kinevezte.

Megerősítés. A vallás- és közoktatásügyi m.kir. miniszter Istvánfy Gyula breznóbányai ál-lami polgári iskolai igazgatótanítót igazgatói mi-nőségében megerősítette.

Pályázatok. Az alsóvezetkei járásbíró-ság nál járásbírói állásra két hét alatt, — a budapesti tudománygyememen gépkezelői állásra hat hét alatt, — a szabadkai földmívelésikolánál egy egész, három fél ösztöndíjas és 10 fizetéses helyre szep-tember hó 1-ig adandók be a kérvények.

Vizállás.

	Jul. 6. 7.	Jul. 6. 7.	Jul. 6. 7.
	méter	méter	méter
Inn Schelling ...	1.84 1.83	Tisza M.-Sziget ...	0.10 0.23
Duna Passau ...	2.65 2.01	• Teleháza ...	0.16 0.34
• Lina ...	0.94 0.63	• V.-Nagy ...	0.66 0.72
• Bécs ...	0.15 0.35	• Tisza-Füzes ...	0.19 0.28
• Pozsony ...	1.84 1.80	• Szolnok ...	0.26 0.34
• Komárom ...	2.60 3.63	• Szeged ...	1.15 1.89
• Budapest ...	2.— 2.—	• Szeged ...	0.20 0.08
• Paks ...	1.35 1.58	• T.-Bece ...	0.50 0.48
• Mohács ...	2.86 3.70	• Títel ...	0.20 0.08
• Gombos ...	3.96 3.57	• Ondova ...	0.94 0.96
• Győr ...	3.28 3.19	• Topolya ...	0.20 0.32
• Pannónia ...	1.92 1.85	• Bodrog ...	0.06 0.10
• Orsova ...	2.58 3.33	• Sajó ...	1.20 1.80
Norva Magyarfalva ...	0.48 0.60	• Hernád ...	0.02 0.44
Vég Zsolna ...	0.02 0.—	• Berettyó ...	0.15 0.68
• Trencsen ...	0.— 0.—	• Kőrös ...	0.37 0.39
• Sáros ...	0.31 0.39	• Csúcs ...	0.— 0.30
Rába Sz.-Gottárd ...	0.10 0.04	• N.-Vár ...	0.20 0.20
• Sárvár ...	0.55 0.39	• Bolány ...	0.34 0.34
• Győr ...	2.32 2.45	• Tenke ...	0.29 0.30
Oráva Pettau ...	2.10 2.08	• Gurabona ...	0.— 0.02
• Zákány ...	1.03 1.02	• Borosjenő ...	0.42 0.44
• Bacs ...	1.27 1.95	• Belács ...	0.22 0.30
• Eszék ...	0.25 2.85	• Gyoma ...	0.42 0.46
Mura M.-Szerdah. ...	1.85 1.40	• Maros Gy.-Fehér ...	0.30 0.30
Száva Zágráb ...	0.— 0.80	• Branyiszka ...	0.06 0.10
• Szécsk ...	0.70 0.76	• Sorbánya ...	0.— 0.02
• Mitrovica ...	1.19 1.53	• Arad ...	1.38 1.40
Szamos Buda ...	0.88 0.29	• Makó ...	0.43 0.45
• Szatmár ...	0.10 0.08	• K.-Kostoly ...	0.42 0.80
Krauzna N.-Majteny ...	0.81 0.30	• Béga Kisó ...	0.35 0.80
Latorczalmunkás ...	0.22 0.18	• Temesvár ...	0.89 0.92
Laborczalmenna ...	0.08 0.10	• Becskerek ...	0.62 0.68
Ung Ungvár ...	0.04 0.05		

REGÉNY

ASSZONYOK HATALMA

Irta: GUSTAF AF GEIJERSTAM

(1)

BEVEZETÉS

I.

A nagyvárosban az emberek idegenül mennek el egymás mellett s csak az, aki először érkezik oda, érdeklődik valamelyest minden és mindenki iránt. Csak azok iránt érdeklődünk, akiket ismerünk s ha falura kerülünk, nevelésesnek találjuk, hogy mindenki jónapot vagy jóestét kíván nekünk. A szokás és talán a szükségesség okozta, hogy nem akarunk közeledni másokhoz s azért kitalálunk bizonyos formákat, amelyek nélkül semmiféle közeledés sem lehetséges. Azok között, akiket nem a véletlen hoz össze, olyan magas korlátokat állítottunk fel, hogy csaknem áthághatatlanoknak tetszenek. És azért lehet egyeseknek a magányossága a nagyvárosban erősebb és érezhetőbb, mint a legnagyobb sivatagban.

Ilyen viszonyok között megcsik, hogy járunkban-keltünkben olyan idegengre akadunk, akiről megsejtjük, hogy ama kevesek közé tartozik, akiket barátokul szeretnénk, mert barátságuk az életnek nagyobb értéket adna, ha sikerülne átjutni azon a láthatatlan falon, amelyet senki sem állított fel, de mindenki fenntart. De hát ez a láthatatlan fal megvan s noha csupán csak külső tekintetekből állították fel, nem lehet tudnunk rajta, mert attól tartunk, hogy rögtön azzal a hideg és idegen pillantással találkozunk, amelyvel az emberek távol tudják tartani egymást abban az általános, hallgatag küzdelemben, amelyet a nagyváros az ő mesterkéltségi viszonyaival megteremtett.

Hányszor esett az már meg velem, mikor valaki a szürkületben hirtelen elsiklott mellettem, hogy hirtelen vágy támadt bennem, hogy megfogjam a egy villámgyors érzés cikázott át rajtam, amely azt mondta:

— Itt a közeledben, anélkül, hogy elérhetnéd, van valaki, aki magányosan él, körülbelül olyan módon, mint te.

Hányszor keltette bennem az ilyen véletlen találkozás azt a gyermekek reményesét, hogy az a benyomás, amelyet éreztem, mindkettünkben megvolt, hogy az ismeretlen, aki mellettem elment, odajön majd hozzám, mert én nem mertem közeledni hozzá! Egy pillanatra legalább azzal álltam magamat, hogy ebből valami eddig elöttem még ismeretlen dolog fog kifejlődni, s ha az a pillanat elmúlt, akkor újabb állítás következett rá, amelybe azonban már fájdalom keveredett, mivel valami ismeretlen veszteségről szólt. Gyakran magam nevettem ki tulzástom és mondtam képtelenségnek! És mégis! Sohasem tudtam szabadulni attól a gondolatától, hogy ebben az érzékenységben vagy ebben a tulzoltan éber ösztönben talán valami valóság rejlik, amely jobb sorsot érdemel, mint azt, hogy a nevétségnek esék áldozatul.

Olykor-olykor az is megesezt velem, hogy az ilyen érzés nyilvánvalóan több volt, mint futólagos ötlet, amelyet tulságos idegesség és a rokonérzés iránt való kielégítetlen vágyódás fakasztott. És mindannyiszor, amikor hasonló dolog bekövetkezett, az erre az élményemre való visszaemlékezés azt a hitet erősítette meg bennem, hogy nekünk, embereknek még más uton is módunkban van, hogy megértessük magunkat, mint külső érzéseink segítségével. Sőt az sem lehetetlen, hogy az ilyen közlés gyakran erősebb és határozottabb.

Ezek a gondolatok lepnek meg, ha arra az esetre visszaemlékszem, amikor első ízben lettem figyelmesé valakire, akiről ez az elbeszélés szólan fog.

Sok év múlt el azóta. Kevéssel azelőtt Stockholmbe érkeztem s a főváros az ő minden viszonyaival merőben új volt nekem. Betértem egy kávéházba s ott letelepedve a körülöttem nyüzsgő életet figyeltem az újságokat olvastam, vagy lapozgattam, annélkül, hogy olvastam volna őket, s amint ott ülök magányosan, a

vizsgálódásba belefáradtam és álmódzásba merültem. A lármától a nagy helyiségben, amely lassanként megtelt emberekkel, miáltal a zümmögés fülsiketítő lett, végül már öntudatlanná lettem, de álmódzásaimból hirtelen az az érzés ébresztett fel, hogy a kávéházban valaki már jó ideje nézeget.

Főlpillantok, de eleinte semmit sem vettem észre. Meggyőződve arról, hogy képzelődésnek voltam az áldozata, cigarettára gyújtottam s valami újságot vettem elő megint azzal a szándékkal, hogy olvasása közben gondolataimat megpihentessem. Akkor újra urrá lettem felettem az az előbbi érzés, mikor újra felpillantottam, egy öregebb urat láttam meg, aki épp úgy egyedül ült mint én.

Nem tudom, honnan lettem bizonyossá abban, hogy éppen az ember volt az, aki nézegetett engem. Amikor megpillantottam volt, az asztal fölé hajolva ült ugyanis s az arca olyan volt, mintha töprengtet volna valamin, anélkül, hogy a közelletemet megsejtette volna. Annál is inkább felébredt az érdeklődésem, mert az idegennek a megjelenésében volt valami mindenestre, ami bajossá tette, hogy az ember tudomásul ne vegye, ha már egyszer meglátta.

Ugy ötven és hatvan év között lehetett s ha inkább hanyagul, mint elegánsan volt öltözve, külseje mégis elárulta az előkelő embert, akinél bizonyos öntudat volt már az, hogy külsejében a tulságos kifogástalanságot kerülte. Erősen jellegzetes profilja volt s finoman ivelt homloka, keze keskeny és jól ápolt s az a gondtalanság, amelyvel ebben a környezetben gondolataiba mélyedt, az ismeretlen emberekkel szemben való ítéletnek a nyugodt közömbösségét mutatta.

Azon gondolkodtam éppen, milyen helyet állapítsak meg ennek az embernek az életben, amikor egyszercsén vértanuln találkoztak a pillantásaink. Olyan kifejezés volt a szemében, amely úgy hatott rám, mint előbbi sejtlememnek a megerősítése, a következő pillanatban azonban már lesiklott rólam pillantása, mintha röstelte volna, hogy már tulságos sokat mondott. Vágyam, amely feltámadt bennem, hogy minden illendőség ellenére rögtön hozzáméjék és isten tudja, milyen ürügy alatt megszólítsam, egyszerre elenyészett. De a pillantást láttam még. Színes és mély volt, mintha éppen ebben a pillanatban foglalkoztatta volna valamivel, amely az ő nekem idegen egyéniségének, nekem idegen sorsának legbensőbb és legelérhetetlenebb lényegéhez tartozott volna, maga a szeme szép volt, mélabus és álmódzó, kissé fáradt, mintegy a tulsok lemondástól. Valami ki-mondhatatlanul büszke volt abban a módban, amelylyel az a pillantás rohamosan elfátyolozódott, és befelé fordult. Szája, amelyben a művésznék a lágyaságból és humorából volt valami, ha bezárult, az energiának egy vonását öltötte fel, amely különös ellentétben volt azzal a fáradsággal és roskatagsággal, amely még kevéssel azelőtt az idegen egész alakján látszott.

Kisvártatva felállott és kiment. Rugalmatlan és izmosan, mint valami fiatalember, bár lépései lassúak voltak, mintha bizonyos méltóságot fejeznének ki; fejét egyenesen tartotta, kissé hátra szegve. Aztán eltűnt, künn az utcán, én pedig magamra maradtam azzal a kívánsággal, hogy bár vissza hivatnám.

Mikor haza mentem, még egyszer találkoztam vele; kezét kabátja zsebébe dugva lassan ment a gyalogjárón, amely Humlegardenbe vezetett. Az ég csillagos volt s az éjszaka hideg, és amikor a sarkon befordultam, hogy hazamenjek, ott láttam, amint a gyalogjárón állt és a csillagos eget nézte, amely fehéreskéken csilámlott a téli éjszakában.

II.

Néhány héttel később egy kis vacsorára voltam hivatalos Bohon bankigazgatókhoz, akik ezen az estén a főváros néhány ismert íróját és művészt egybegyűjtötték, s ebben a társaságban láttam viszont megint az én kávéházi ismerősömet. Dr. Brenner Hugónak mutatták be nekem, abban a pillanatban, amikor a nevét meghallottam, csudálkoztam azon, hogy nem ismerem rá rögtön.

Még mielőtt személyesen ismertem volna, többször láttam ugyanis, s eszembe jutott, hogy sokszor hallottam említeni a nevét egy sajtóságios történelvi kapcsolatban, amelynek részleteit azonban elfelejtettem.

Megfiatalodott-e? Vagy megöregedett? Vagy az amit átélte, megváltoztatta a külsejét? Nem tudtam eldönteni, de annyit tudtam, hogy jól ismerem a munkásságát, amelyet sokra becsültek az irodalmi világban. Eleinte nyilván nagyobb tervek szötte a jövőjére, ezt észre lehetett venni, ha itt-ott irt valamit. Hosszabb időközben ott lehetett látni betűit valamelyik folyóiratban vagy nagyobb újságban s az cikkei mindig olyanok voltak, hogy visszaemlékeztek s hogy nagy súlyt fektettek rájuk. De egyuttal a zárkózottságnak azon a sajtóságios módján irta meg őket, amely miatt megfélemlenek arról, hogy később a szerzővel foglalkozzanak.

Brenner Hugó nevét egyébként az a tevékenység tette ismertté, amelyet egy nagy gyűjtőmennyiség kiadás szerkesztőségében folytatott; ezek a művek már akkor modernnek voltak s azok közé tartoztak, amelyek a kiadónak bőséges jövedelmeket, a szerzőnek azonban többnyire csak nagyon sovány egzisztenciát biztosítottak. Ezen a téren Brenner neve úgy a nagyközönséggel, mint a sajtóval szemben kevéssé szolgált a vállalat tisztességéért. Az ilyen fajta munkásság révén lehetővé lett rá nézve, hogy úgy éljen, amint élt, vagyis annyira nyújtózkodhatott, hogy abban az erős kibontakozásban, amely szellemi életünk utolsó évtizedeit jellemezte, résztvehetett és egyuttal eleget tehetett annak a kedvtelésnek, hogy remetelőletet élhessen. Mert Brenner Hugó remetelőletet élt a legkövetkezetesebb módon, hogy senki őt ebben túl nem szárnyalhatta; és ez volt lényegében az, amit a többiek róla elmondhattak.

Meglepetés volt tehát mindenki számára, aki azon az estén a bankigazgatónál volt, hogy Brenner Hugóval egy vacsorán találkozhatott.

A társaság ugyanis, amelyben akkor megláttam, tulnyomóan bizalmas barátokból és közelebbi ismerősökből állott. Megszokták, hogy ebben a vendégszerető házában találkozzanak, ahol a tónus épp oly szabad, mint jó volt és ahol mindenkinek az a jóleső érzése volt, hogy gondolatai és törekvése épp oly nagy mértékben talál biztos menedéket, mint saját személye. Az együtt való tartózkodás ott lassankint meg is kapta azt a sajtóságiosan biztos hangulatot, amely úgy hat mint nyugalom a zürzavar, hallgatás a láрма és mint teljes bizalom az örökös részenlét után, amelyhez mindazok hozzászoktak, akik gyakran érintkeznek idegenekkel.

De azért ebben a társaságban, amely barátokból s azonfelül, amint látszott, többnyire elvtársakból állott, egyuttal valami disharmoniát, valami benső meghasonlást lehetett megfigyelni, vagyis inkább érezni, amely el volt rejtve vagy lenyűgözve attól a véletlen körülménytől, hogy senki sem akarta az általános hangulatot megzavarni. A jelenlévők sokkal inkább voltak szép lelkületek, semhogy meg tudtak volna zavarni egy ilyen együtletét, de azért nem egy gunyos mosoly esett meg, amely valami hirtelen megváltoztatott hanghordozás mögé rejtőzött, akadtak élénk pillantások, amelyek egyesekre vonatkoztak, de csak az értette el, akinek szánták, némely rejtett szárkázamus is elfordult, de az őszinte lelkesedés látszatával. Volt valami a levegőben, ami olyasféle volt, mint egymás ellen küzdő akaratoknak a vetélkedése, amikor mindenki a maga dolgát firtatja és kevesen gondolnak magára a tárgyra, valami bizalmatlan lesés, amelyet a gyakorlott lélek kiérezhetett és amely ott lappangott a pillanatnyi békés hangulat mögött, amelyre mindannyiunknak szüksége volt s amelynek a megtartására mindannyian törekedtek. De kevesen voltak csak a társaságban, akik ezt észrevették. Mert az általános küzdelem megszokása annyira eltompította legtöbbször a vágyát a teljes összhangra, hogy a disszonanciát csak akkor érezték, amikor esetleg hangosan jutott kifejezésre.

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG

A Gyapjuárverések. Az idei első aukciósorozat mai második napján a tegnapi napon megjelent vevők élénk versenye mellett változatlan árakon elkelt a kiállított 4160 zsákból 3300 zsák gyapju.

Szészárak. A kontingens nyersszesz ára Budapesten 46.50 korona pénzben, 47.50 korona áruban. — Bécsben az irányzat valamivel szilárdabb. A kontingentált készáru 46.40 korona pénzben, 46.80 korona áruban.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár-részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás: Vágómarhák. Magyar ökor 1608 darab, magyar tehén 623 darab, szerbiai ökor 1515 darab, szerbiai tehén 154 darab, növendékmarha 66 darab, bivaly 109 darab, bika 280 darab, összesen 4355 darab és 116 darab a hét folyamán a vesztegvásáron. — Gazdasági marhák: Igás- és hizlali való ökor 252 darab, fejőstehén 122 darab, igás bivaly — darab, tinó — darab, bika — darab, üszó — darab. Eladási árak ezen tudósítás zártáig, vágómarhákért: Magyar hizott ökor legjobb minőségű 67.— K.-tól 74.— K.-ig, kivételesen 79.— K.-ig, 80 kilónként élő sulyban, középminőség 62.— K.-tól 66.— K.-ig, silányabb minőség 52.— K.-tól 60.— K.-ig. Magyar paraszmarha jobb minőségű 58.— K.-tól 66.— K.-ig, kivételesen — K.-ig, silányabb minőségű 48.— K.-tól 56.— K.-ig. Tarka hizott ökor legjobb minőségű 70.— K.-tól 80.— K.-ig, kivételesen — K.-ig, középminőségű 64.— K.-tól 68.— K.-ig, silányabb minőségű 56.— K.-tól 62.— K.-ig. Szerb és boszniai ökor, legjobb minőségű 58.— K.-tól 72.— K.-ig, kivételesen 74.— K.-ig, silányabb minőségű 46.— K.-tól 56.— K.-ig. Bika, jobb minőségű 64.— K.-tól 76.— K.-ig, kivételesen 80.— K.-ig, silányabb minőségű 54.— K.-tól 62.— K.-ig. Bivaly 44.— K.-tól 52.— K.-ig, kivételesen — K.-ig. Magyar tehén 46.— K.-tól 66.— K.-ig, kivételesen — K.-ig. Tarka tehén 48.— K.-tól 72.— K.-ig, kivételesen 76.— K.-ig. Csontozni való marha — K.-tól — K.-ig. Mind 100 kilónként élő sulyban. Gazdasági marhákért: Igás ökor elsőrendű 66.— K.-tól 72.— K.-ig, 100 kilogrammonként, kiv. — K.-ig, 750.— K.-tól 940.— K.-ig páronként, középminőségű 62.— K.-tól 65.— K.-ig, 100 kilogrammonként, 660.— K.-tól 720.— K.-ig páronként, silányabb minőségű — K.-tól — K.-ig, 100 kilogrammonként, — K.-tól — K.-ig páronként. Hizlali való ökor, fehér 100 kilogrammonként — K.-tól — K.-ig. Fejőstehén, keresztelt színes 180.— K.-tól 300.— K.-ig darabonként, bonyhádi faj 280.— K.-tól 400.— K.-ig darabonként, kivételesen — K.-tól — K.-ig, igás bivaly — K.-tól — K.-ig páronként. Vágómarhából a felhajtás mintegy 800 darabbal nagyobb volt a multhatinál; habár a kereslet kielégítő, mégis a nagy felhajtás folytán az árak elsőrendű minőségeknél 1—2 koronával, gyengébb minőségeknél 3—4 koronával mértémszánsáig hanyatlottak. Jármos ökorok iránt az érdeklődés elég jó volt, de a felhajtásnak nem felelt meg, mert néhány csapat eladatlanul maradt. Fejőstehenekre az üzlet változatlan volt.

Borjuvásár. 1904. évi július hó 7-én. (A budapesti marhavásártéri vásárpénztár részvénytársaságtól.) Felhajtás. Belföldi élő borju 852 drb, leölt borju — db. bécsi borju — darab, növendékmarha 66 darab, élő bárány — darab, leölt bárány — darab. — Árjegyzések: Belföldi élő borju I. rendű 80—92 f.-ig, kivételes 94—96 fillér, II. rendű élő borjukért 66—78 f.-ig I kilónként, leölt borju I. r. — f.-ig, II. r. — f.-tól — f.-ig, kivét. — f. kilónként, levonas nélkül. Rugott borjukért 56—70 f.-ig. Növendékmarha 56—69 f.-tól —58 f.-ig. I. r. — f.-ig, középminőségű — f.-ig, alárendelt — f.-ig I k.-kiunt. Bárány élő — K., leölt bárány — korona, kivételesen — K.-ig páronként. Az irányzat valamivel élénkebb volt, az árak változatlanok maradtak.

Sertés-konsumvásári jelentés. (A székesfővárosi sertésvásár és községőhíd intézősége.) Július 7-én. Felhajtás összege 539 drb sertés, 5 darab süldő. Előző napi eladatlan maradvány 38 darab sertés, 5 darab süldő, összesen 577 darab sertés, 5 darab süldő. Eladatott 513 darab sertés, 5 darab süldő. Eladatlan maradvány 64 darab sertés, — darab süldő. A vásár irányzata élénk. Az árak szilárdak. — Következő árak jegyzettettek: Zsirsertés: Öreg I. r. 350 kilogrammon felül 88—90 K.-ig, II. rendű 280—350 kilogrammig —88 fillérig, II. rendű selejtezett fillérig, kanló — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 96—98 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogrammig 89—96 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogrammig 84—94 fillérig, süldő — fillérig, malac — fillérig.

Hussertés: nehéz 300 kilogrammon felül — fillérig, könnyű 140—300 kilogrammig 80—96 fillérig, süldő —88 fillérig, malac 40 kilogrammig — fillér. Árak minden levonas nélkül, kilogrammonként, élősulyban értendők.

Bécsi szurómarhavásár. Július 7-ikén. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhoztak: 3076 darab borjut, 914 darab élő sertést, 1271 levagott sertést, — darab élő juhot, 199 darab levagott juhot, 44 darab bárányt.

Eladási árak: Élő borju 80—116 fill. elsőrendű — fill., kiv. — fill., levagott borju 90—106 fill., legelsőrendű 108—116 fill., legelője 118—119 fill., élő juh — fillér, elsőrendű — fill., legelsőrendű — fillér, kivételesen — fill., zsirsertés — fill., fiatal sertés — fillér, kivételesen — fillér, levagott nehéz sertés 100—112 fillér, kivételesen — fillér, husra hizlat — fillér, zsirra hizlat sertés — fill., könnyű sertés 114—120 fillér, elsőrendű süldő 50—88 fillér, levagott juh 64—100 fillér, bosnyák silányabb sertések — fillér, kilogrammonként. Bárány 10—25 K., kivételesen — korona páronként.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, július 7.

Kellemes irányzat mellett 30.000 méter-mázsa buza került a forgalomba 2½—5 fillérel magasabb árakon.

Rozsban nem volt forgalom. Tengeri jegyzése néhány fillérel magasabb. Zabban szilárd volt az irányzat.

Felmondattott 4000 métermázsa tengeri iulius 12-én leendő átvételre.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 1200 mm. 80 k. 9 K. 50 f., 2200 mm. 79.5 k. 9 K. 50 f., 1300 mm. 79.2 k. 9 K. 50 f., 150 mm. 78 k. 9 K. 50 f., 4000 mm. 80 k. 9 K. 45 f., 200 mm. 80 k. 9 K. 32½ f., 200 mm. 79 k. 9 K. 35 f., 200 mm. 79 k. 9 K. 35 f., 500 mm. 78.5 k. 9 K. 10 f., 7200 mm. 78.2 k. 9 K. — f. — Buza új 1000 mm. 80 k. 9 K. 15 f. (júliusban szállítandó).

Makói: 1000 mm. 78.2 k. 9 K. 20 f.

Fehérmegyei: 200 mm. 76 k. 8 K. 95 f.

Pestmegyei: 500 mm. 80 k. 9 K. 27½ f., 100 mm. 80 k. 9 K. 30 f., 400 mm. 80 k. 9 K. 25 f., 200 mm. 78 k. 9 K. 05 f., 100 mm. 78.5 k. 9 K. 05 f., 140 mm. 77.5 k. 9 K. 07½ f., 50 mm. 77.5 k. 9 K. 07½ f., 80 mm. 77.5 k. 9 K. 07½ f., 100 mm. 77.5 k. 9 K. 07½ f.

Bánáti: 500 mm. 75.5 k. 8 K. 75 f., 700 mm. 76.5 k. 8 K. 85 f., 100 mm. 76 k. 8 K. 85 fillér.

Palánkai: 3100 mm. 76.8 k. 8 K. 90 f.

Raktáraru: 1000 mm. 77 k. 8 K. 90 f., 1000 mm. 76 k. 8 K. 85 f., 1000 mm. 76 k. 8 K. 85 f.

Mind három hónapra.

Zab: 100 mm. 6 K. 10 f.

Tengeri: 300 mm. 5 K. 30 f., 100 mm. 5 K. 30 f. 200 mm. 5 K. 27½ f. waggonról szállítva.

Káposztarepce: 280 mm. 10 K. 10 f., paritásra.

Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde szokásai szerint, készpénzen és kilogrammonként.

A határidőüzlet folyamán a következő kötések történtek:

Októberi buza	8.91—8.90—8.97—8.92
Áprilisi buza (1905)	9.26—9.28
Októberi rozs	6.59—6.58—6.65
Júliusi tengeri	5.22
Augusztusi tengeri	5.35
Májusi tengeri (1905)	5.63—5.62—5.55—5.63
Októberi zab	6.19—6.18—6.22
Repce augusztusra	—

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Októberi buza	8.97—8.98
Októberi rozs	6.64—6.65
Júliusi tengeri	5.24—5.26
Augusztusi tengeri	5.36—5.37
Májusi tengeri (1905)	5.64—5.66
Októberi zab	6.21—6.22
Repce augusztusra	10.25—10.35

Délután fél 5 óraker zárul:

Októberi buza	8.99—9.—
Októberi rozs	6.65—6.66
Októberi zab	6.23—6.24
Júliusi tengeri	5.38—5.39
Augusztusi tengeri	—
Májusi tengeri (1905)	5.65—5.66

A budapesti értéktözsde.

A külföldi vasipar és vasúti papírok magasabb jegyzéseire a mai tőzsdén is barátságos hangulat uralkodott. Különösen Álamvasut-és Rimamurányi részvény részesült előnyben. A forgalom azonban szűk keretek között mozgott. Délben eleinte gyengébb indult az üzlet, később azonban jobb berlini jegyzésekre megszilárdult az irányzat és az értékek javultak. A forgalom helyenkint élénkült. Valuta és ércáru változatlan.

A helyi értékek piacán szilárd volt az irányzat. A kereslet, különösen Kereskedelmi bank, Salgótarjáni kőszénbánya és Adria részvények fel fordult.

Előzősde. Barátságos. Osztrák hitelrészvény 643.—. Magyar hitelrészvény 751.10—753.—. Osztrák magyar államvasut 637.75—639.— korona.

Déli tőzsde. Szilárd. Osztrák Hitelrészvény 643.50—643.—. Magyar hitelrészvény 752.75—753.—. Osztrák-magyar államvasut 638.50—639.25. Rimamurányi vasmű 494.50—495.—. Jelzálog-bank 502.50—.—. Közüti vasspályatársaság 570.— korona.

A helyi értékek piaca szilárd. Kötetett: Pesti magyar kereskedelmi bank 2768—2772. Adria magyar kir. tengelhajozási részvénytársaság 474.— korona.

A prémiumüzletben díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 4.—5.— korona, 8 napra 9—10 korona, 1904. június hó végére 14—16 korona.

Utőtőzsde. A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 643.50. Magyar hitelrészvény 752.—. Leszámítolóbank 449.50. Rimamurányi vasmű 494.50. Osztrák-magyar államvasut 638.50. Közüti vaspálya 572.50. Városi villamos-vasut 331.— korona.

A hivatalos zárlatok a következők voltak:

Államadósság.
a) Magyar államadósság.

	PéNZ	ÁRU	PéNZ	ÁRU
Aranyj. med.	118.25	118.75	1870. áll.ny.-k.	—
Jul.-ra	—	—	200 K.-ás	207.— 210.—
Koronajárakék	97.15	97.55	Magy. földte.	—
Korona, ultim.	—	—	bermt.	98.50 99.50
Jul.-ra	97.15	97.85	Horr.-szil. jelz.	—
Korona, 3¼%	89.—	89.50	földv. kötv.	98.— 99.—
Vaskapu-köl.	82.—	83.—	Tiszai nyer-	—
			kötés. 200 K.	162.— 165.—

b) Osztrák államadósság.
Korona, máj. — Papírj. feb. —
— nov. — 99.— 99.50 aug. — 99.75 100.25
Korona, — 99.— 99.50

c) Egyéb nyilvános kölcsönök.
Budapest fűv. — Temes-Béga-
1867. 4¼%köl. 96.— 96.70 társulat 4¼% 98.— 99.—

Közeledési vállalatok részvényei.

„Adria” tengh.	474.—	476.—	Epest-Ujpest-	—
Bpesti közüti	—	—	rakosp. vill.	170.— 180.—
Vaspálya 3¼%	—	—	Déli vasut	—
Ugy. jul. med.	569.50	570.—	Ugy. jul. med.	82.— 83.—
Bpesti közüti	—	—	Dunaöghajóz.	850.— 880.—
vp. élv. jegy.	330.—	360.—	Kassa-öderb.	378.— 383.—
Bpesti vill. va-	—	—	Osztr.-magyar	—
rosti vp. 1903.	330.50	331.50	államvasut	—
Bpesti vill. va-	—	—	Ugy. jul.-ra	639.— 639.50
rosti vasut	—	—		
Ugy. élv. jegy.	110.—	115.—		

Bányák és téglyárak.
Északm. kősz. 226.— 229.— M. áll. kőszénb. 280.— 282.—
Felsőm. bányá- M. koralmán 140.— 144.—
és kohó — 492.— 500.— Salgótarjáni — 544.— 545.—
Istv. tég. gy. 100.— 105.— Ujlaki tégla-és
Kőbány. gözgy. 940.— 990.— mészköve — 317.— 322.—
Magy. aszfalt. 141.— 145.—

Buza	Kilós	50 kilogramm ára		Kilós	50 kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
Tiszavidéki	76	8.75	9.—	79	9.15	9.30
	77	8.90	9.10	80	9.20	9.35
	78	8.95	9.15	81	9.30	9.40
Fehérmegyei	76	8.65	8.90	79	9.05	9.20
	77	8.80	9.—	78	9.15	9.25
	78	8.85	9.05	81	—	—
Pestvidéki	77	8.80	9.00	79	9.05	9.20
	78	8.85	9.05	81	9.25	9.35
	77	8.55	8.75	79	8.85	9.—
Bánsági	76	8.65	8.85	80	8.95	9.05
	77	8.75	8.95	81	—	—
Bácska	76	8.75	8.95	79	—	—
	77	8.90	9.10	80	—	—
	78	8.95	9.20	81	—	—
Szerb	76	—	—	81	—	—

Egyéb gabonafélék	Uj	50 kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig
Buza	elsőrendű	—	—
	középminőségű	—	—
Árpa	takarmányaru, I. r.	6.29	6.45
	másodrendű	5.95	6.20
Kéles	—	5.—	5.30
Zab	elsőrendű	6.—	6.15
	középminőségű	5.80	5.95
Tengeri	betéridő ó	5.25	5.35
	ó fehérr	—	—
	ó román vagy bolgár	—	—
	cinquantin	—	—
Repce	—	10.—	10.25

Bankok.

Table with columns for bank names (e.g., Angol-osztrák bank, Első magyar iparbank) and their exchange rates.

Különböző vállalatok részvényei.

Table listing various companies (e.g., Hungaria-műtrégy, Kőbányai polg.) and their share prices.

Takarékpénztárak.

Table listing savings banks (e.g., Belsőker., Bpesti-Érzsébv.) and their financial data.

Biztosító-társaságok.

Table listing insurance companies (e.g., Bécsi biztositó, Bécsi élet-és járadékbit.) and their rates.

Malmok.

Table listing flour mills (e.g., Concordia, Első budapesti) and their prices.

Vasmű- és gépgyár-részvények.

Table listing steel and machine factory shares (e.g., Első m. gazd. gépgyár, Danubius).

Sorsjegyek.

Table listing lottery tickets (e.g., Székely, Ugy. o. felhív.) and their values.

Pénzmekek.

Table listing various currencies and gold/silver prices (e.g., M. vagy osztr. arany).

A budapesti terményszé.

A terményüzletben a szezon szerinti hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árformákat állapította meg:

- List of market prices for various goods: Heremag lucerna magyar 42.-, 49.- korona, vörös aprószemű 36.-, 40.- korona, vörös erdélyi - korona, vörös bánási - korona, középszemű 43.-, 45.- korona, nagyszemű 46.-, 50.- korona. Disznósír: budapesti 61.50-62.- korona, vidéki - korona. Táblaszalonna: légen szárított vidéki - korona, városi 4 darabos 51.-, 51.50 korona, 3 darabos 55.50-56.- korona, füstölt - korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség - korona, 120 darabos - korona, 85 darabos - korona, azonnali szállításra. Szerbiai, szokás szerinti minőség - korona, 100 darabos - korona, 85 darabos - korona. Szilvaiz: szlovéniai 12.50-13.- korona, szerbiai 10.50-11.- korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

A mai előződsén a spekuláció ismét barátságosan volt diszponálva. Különösen Alpeli részvények és Államvasut részvények emelkedtek éleik forgalom mellett. Hitel-, Gőzhajózási-, Rimamurányi-, Csehbánya- és Bustiehrader lit A részvényeknek emelkedett az árfolyama. Az utóbbi 80 koronával emelkedett. Kedvező befolyást gyakoroltak az üzlet általános hangulataira new-yorki jegyzések. A szilárd iránzat az üzlet egész folyamán tartotta magát, bár közben némileg csökkent a forgalom és néhány papírban nyereségrealizálást eszközöltek.

A déli tőzsdén Államvasut Alpeli részvény továbbra is keresett volt. Az iránzat magasabb berlint jegyzésekre kedvező volt. Prágai vasmű 2165, Csehbánya 1275.

Zárlat nyugodt, tartott árak mellett szilárd.

Prágai vasmű 2160, A magánkamatiab 27/s-3/o.

Bécs, július 7. (Magyar értékek zárllata.) 4/o aranyjárdék 118.40. Magyar koronajárdék 97.15. Tiszai és szegedi kölcsön-sorsjegy 161.75. 4/o magyar földtelehmentesítési kötvény 97.65. Magyar hitelbank-részvény 752.-. Magyar nyeresémi-kölcsön-sorsjegy 206.50. Magyar leszámítoló-és pénzváltóbank-részvény -.-. Kassa-oderbergi vasuti részvény -.-. Rimamurányi vasműrészvény 492.-. Magyar kereskedelmi bank 2765. Magyar cukoripar -.-. Magyar vasuti kölcsön ezüstben -.-. Magyar keleti vasuti állami kötvény -.-. Magyar jelzálogbank 502.-. Adria hajózási r. t. 476.50.

Bécs, július 7. (Osztrák értékek zárllata.) 4/20/papírjárdék 99.80. 4/20/ezüstjárdék 99.40-100.-. 4/o osztrák aranyjárdék 118.50. Osztrák koronajárdék 99.30. 1860. sorsjegy 151.60. 1864. sorsjegy 257.-. Osztrák hitelsorsjegy 460.-. Osztrák hitel-részvény 642.75. Angol-osztrák bank -.-. Unionbank 515.-. Bécsi bankgyűléslet 512.75. Osztrák Länderbank 427.75. Osztrák-magyar bank 1620.-. Osztrák-magyar államvasut 637.75. Déli vasut 81.50. Elbevglyi vasut 423.50. Dunagőzhajózási társaság 853.-. Alpeli részvény 426.50. Dohányrészvény 347.50. 20 frankos arany 19.01. Cs. kir. arany (vert) 11.32. Londoni váltóár 239.45. Német bankváltók 117.40. Lipót-kohó 358.-. Bécsi Tramway Litt B. -.-. Bécsi Tramway Litt A. -.-. Osztrák Lloyd 680.-. Török sorsjegyek 129.25. Az iránzat gyengült.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, július 7. (Zárllat.) 4/20/papírjárdék -.-. 4/20/ezüstjárdék 99.50. 4/o osztrák aranyjárdék 101.30. 4/o magyar aranyjárdék 100.-. Elbevglyi vasut -.-. Osztrák hitel-részvény 202.30. Magyar koronajárdék 97.60. Déli vasut 17.60. Osztrák-magyar államvasut 136.75. Károly Lajos vasut -.-. Kassa-oderbergi vasut -.-. Orosz bankjegyek 216.-. Bécsi váltóár 85.15. 4/o új orosz kölcsön -.-. Magyar vasuti beruházási kölcsön -.-. Török dohányrészvény -.-. Alpeli bányarészvény -.-. Olasz járdék -.-. Disconto Commandit 138.-. Magyar hitelbank -.-. Általános villamossági Edison 215.75. Dynamit Trust 207.80. Gelsenkircheni 217.30. Harpeni 197.75. Laurakohó 244.90. Az iránzat nyugodt.

Páris, július 7. (Zárllat.) Osztrák-magyar állami vasut -.-. Uj török-konzol 86.65. Egyiptomi járdék 106.45. Osztrák Länderbank 459.-. Párisi bankrészvény 1132.-. 3/o-os francia járdék 78.32. 4/o-os spanyol járdék 86.75. 3/o-os új törleszthető járdék -.-. Crédit foncier de France 635.-. Alpeli bányarészvény -.-. 4/o 1890. román kölcsön -.-. Görög kölcsön 379.-. Váltó Olasz-szágra % pari. Váltó Amsterdamra 206.56. Váltó Brüsszre % pari. De Beers 483.50. Chartered 43.75. 5/o-os bolgár kötelezvény -.-. Magyar aranyjárdék -.-. Déli vasut -.-. Váltó Londonra 252.-. Osztrák aranyjárdék 101.-. Török sorsjegy 125.25. Meridional vasut -.-. 4/o-os olasz járdék 102.40. Ottoman-bank 573.-. 3/o-os francia-járdék 78.32. Osztrák földhitelintézet 1297.-. Déli vasuti elsőbbségi kötvény 323.-. 4/o-os 1896. román kölcsön -.-. Dohányrészvény -.-. Váltó Bécsre 104.96. Váltó német piacokra 122.18. Rio 134.1. East Rand 194.50. Randfontein 77.50. Magyar jelzálogbank -.-. Az iránzat bággyatt.

Frankfurt, július 7. (Zárllat.) 4/20/0-os papírjárdék 100.50. 4/o-os osztrák aranyjárdék 100.90. 4/o-os magyar aranyjárdék 100.10. Osztrák hitel-részvény 201.90. Osztrák-magyar államvasut 136.80. Északnyugati vasut -.-. Bustiehradi vasut -.-. Londoni váltóár 200.40. Bécsi bankgyűléslet 130.10. Villamos részvény 139.-. 3/o-os magyar aranykölcsön 83.75. 4/20/0-os ezüstjárdék 100.45. Osztrák koronajárdék 100.-. Magyar koronajárdék 97.60. Osztrák-magyar bank 116.30. Déli vasut részvény 17.70. Elbevglyi vasut -.-. Bécsi váltóár 85.125. Párisi váltóár 809.75. Unionbank részvény -.-. Alpeli bányarészvény 213.-. Az iránzat szilárd.

Hamburg, július 7. (Zárllat.) 4/20/0-os ezüstjárdék 100.-. 1860. sorsjegy -.-. Déli vasut 17.20. 4/o-os Osztrák aranyjárdék 101.-. Osztrák hitel-részvény 201.10. Osztrák-magyar államvasut 136.50. Olasz járdék 103.50. 4/o-os magyar aranyjárdék 99.90. Az iránzat nyugodt.

A budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Július 7. A sertésüzlet iránzata: szilárd.

A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű. Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli súlyban) - fillérig. Öreg közép (páronkint 300-340 kilogrammig terjedő súlyban) - fillérig. Fialtal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli súlyban) 114-115 fillérig. Fialtal közép (páronkint 251-320 kilogrammig terjedő súlyban) 114-115 fillérig. Fialtal könnyű (páronkint 260 kilogrammig terjedő súlyban) - fillérig. - II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogrammon felüli súlyban) - fillérig. Közép (páronkint 240-260 kilogramm súlyban) - fillérig. Könnyű (páronkint 240 k.-grammig terjedő súlyban) - fillérig. - III. Romániai: Nehéz páronkint 320 kilogrammon felüli súlyban - fillérig. Közép (páronkint 250-320 kilogrammig terjedő súlyban) - fillérig. Könnyű (páronkint 250 kilogrammig terjedő súlyban) - fillérig. - IV. Romániai eredeti (Stahl): Nehéz (páronkint 240 kilogrammon felüli súlyban) - fillérig. Könnyű

páronkint 240 kilogrammig terjedő súlyban) - fillérig. - V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogrammon felüli súlyban) 114-116 fillérig. Közép (páronkint 240-260 kilogrammig terjedő súlyban) 112-114 fillérig. Könnyű (páronkint 250 kilogrammig terjedő súlyban) 113-114 fillérig.

Sertéslelés szám: 1904. július 5. napján volt készlet 36.434 darab. - 1904. július 6. napján felhajtott 610 darab. 1904. július 6. napján elszállított 586 darab. 1904. július 7. napján maradt készletben 36.458 darab.

Advertisement for Dr. Kajdacsy, featuring a logo with a man and a woman, and text: 'FÉRFI és NŐI nemi betegségek, férőgyógyosság (impotencia) alapos gyógykezelésére legjobb ajánljuk. DR. KAJDACSY v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos. Rendel: 9-4-ig, este 7-8-ig. Budapest, IV., Kigyó-u. 5. (Klotild-pal. I. em.) Levél útján is biztos gyógyszer.'

A 22300. számú „Gyűrűselepe és szelepház dugattyús szivattyú számúra“ című 1901. február 11-ről kelt magyar szabadalomra nevek vagy engedélyesek kerestettek. Szives ajánlatokat „W. N. 4188“ jelleg al. Mosse Rudolf, Bécs, I. Seilerstätte 2. továbbít.

Advertisement for Singer and Wolfner books: 'Singer és Wolfner kiadásai, Budapest, Andrássy-út 10. UJ KÖNYVEK. ERDŐS RENÉE: Az asszony meg a párja. Elbeszélések. Ára füve 3 korona. GÁRDONYI GÉZA: Fűzfalevél, nyárfalevél. Költemények. Ára füve 2 korona. HERŐZEG FERENCZ. Kéz kezét mos. Vigjáték 3 felvonásban. Ára 2 korona 50 fillér. KENEDI GÉZA: Lőporfűst. Az 1878-iki háborúból. Ára 2 korona 80 fillér. LYKA KÁROLY: Kis könyv a művészetről. Ára füve 3 korona. MALONYAY DEZSŐ: Senki lánya. Színmű. Ára 2 kor. 40 fill. Katóka kegyelmes asszony. Színjáték. Ára 2 korona 40 fillér. RUTTKAI GYÖRGY: Sötétség. Színmű. Ára füve 2 K. 40 SZIKRA: Főiféle züllök. Regény. Ára 4 K. TÖMÖRKÉNY ISTVÁN: Gerendás szobákból. Elbeszélések. Ára füve 3 korona.

Advertisement for Jótállás mellett: 'szállítunk val. francia. óvszereket, orvosilag angol és amerikai. óvszereket, sterilizált csomagolásban 1, 2, 3, 4, 6 és 8 forintért tucattal gummi vagy halhőlygőből. - Női különlegességekkel (Mensinga tanár szabálm) orvosi recept mellett szolgálnak darabonként 2.50 ft! ~ BIDEI!! ~ BIDEI!! ~ Minden nőnek feltétlenül szükséges: 12 ft. Meghízhatóságokról és ártalmatlanágokról feltétlen leírású vállalatunk. Öngúni e szakmában a legérőbb (alakult 1858-ban) és így össekötéseinek a külföldi gyárookkal a legelőkelőbb. Árjegyzék zárt borítékban ingyen. POLYTECHNICAL WORKS és NYA cs. és kir. kisüzletgösgen szabadalmazott orvosi készülékek BUDAPESTEN, V/9 kertúlt, Deák Ferenc-utca 10. szám.

Advertisement for Dr. Garai Antal: 'Biztos gyógyulást keresőknek kik bármily nemi betegségben szenvednek mint húgyszó és hólyagbajok, húgyösztriktusok, vesztési zavarok, újeli magömlések, sebek és bajkórak bántalmak (syphilis) és öföfötözés utóhájaként fellépő légszajok. Korai férfiszó elgyengülés, bármily békütlenség stb. néhez felszólít, mely bajok alapos, gyors és gyökerezes gyógyítására, szigorúan tudományos és lelkiismeretes győgyömdélésnek BUDAPESTEN, V/9 ajánljuk. Dr. Garai Antal v. cs. és kir. főorvos országos hírű és legérőbb 80 éve szónálló rendelő-intézetét Budapest, VI. kor., Andrássy-út 24. sz., Rendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Idült húgyszó és hólyagbajok vizsgálatra villamos húgyszóútkör segítségével Vidékek levelekre kimerítölt választ és szakmúrti tanácsot nyernak, győgyeskerőre gondoskodva lesz. Titoktartás bízottan. Néőknek külön váróterem.

SZINHÁZAK.

Péntek, 1904. július hó 8-án.

VÁROSL. NYÁRI SZINHÁZ.
Nyári Antal és Tanai Frigyes fellépésével
A hét Schlezinger.
Látványos énekes böhöz 5 fél.
Kezdeté 7 1/2 órakor

FŐVÁROSI NYÁRI SZINHÁZ.
Kovács Mihály mint vendég
A vándorlegény.
Operette 3 felvonásban.
Kezdeté 7 1/2 órakor.

SZT.-LUKÁCSFÜRDŐ, BUDÁN
SZIMFONIA HANGVERSENY
Kezdeté d. u. 5 órakor. Vége este 10 órakor.

ŐS - BUDAVÁRA VILLANYVÁROS!
Nyitva d. u. 6 órától reggeli 4 óráig.
Ma pénteken, július 8-án

Nagy ELIT-ESTÉLY!
Az Egyesült Államok függetlenségi nyilatkozatának évfordulója alkalmából rendezett
nagy amerikai ünnepély.
megismétlése.

Nagy díszszemle
a tengeri haderő és a polgári őrség felett. Nagy díszfelvonulás 1000 ember részvételével. Kossuth és Washington szobrának megkoszorúzása. Amerikai látványok. Amerikai utcai énekesek, táncosok, díjbirkózók.

!! A nagy varieté színpadon díszelőadás !!
Fellépnek az összes nagyszabású elsőrangú attrakciók.

FOLIES COMIQUE.
Az elválasztott feleség. Szenciációs német böhöz.
Moulin rouge a la Paris. Cancan Parisienne.

Katonaszerekek és különféle zenekarok.
Szenziációs tűzijáték: ÖRÖMTÜZ!

Rendezi FRIEDMANN A igazgató.
Belépődíj 1 korona. Kedvezményes jegyek a városi tőrszékhöz kaphatók.

Csütörtökön, július 14-én egy három napra terjedő fényes francia ünnep kezdődik.

CIRCUS BEKETOW
Péntek este 1/8 órakor
Legnagyobb szenzáció: **LOOPING THE LOOP** szalagmenet a levegőben, előadva Worthy-Bayer Berthers-től, Kolosszális nevéstől előződé
„BIKAVIADAL” (paródia a híres minta után),
A kitűnő orosz dal- és táncospart **ALEXANDROFF** 5 hülye, 3 férj, 1 fu.
— Ezenkívül a nagy júliusi műsornak legjobb számai —

D. Fèvre-féle szódavizkészítő-gép,

melyvel bárki folyton, könnyen, legtisztább friss, egészséges és olcsó, kellemes **Ödítő Italkat**, szódavizet, mesterséges ásványvizet bármilyen gyümölcsleppel, kettő (citrónsavas tejjel), sósavos hideg teát (nyáron megbecsülhetetlen ital), pezsgőt, pezsgőimondát, spricet, stb. készíthet. — A szénsav vegyítésa. A készítés egyszerű, kényelmes. Orvosok által rendeltetik.
6 12 18 24 30 deciliter tartalommal
6 — 8 — 10 — 12 — 14 — forint.
A készítéshez szükséges kitűnő minőségű borkősavat, 500 grm. és szódabikarbónát 600 grm. tartalmazó csomag ár 1.70.
E. THEISSER Páris, a valódi Fèvre-féle szódavizgép készítője.
Egyedül forgatár Magyarországon
Kertész Tódor, Budapest, IV., Kristóf-ter, nyagban és egyenként.
— Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. —

A legjobb új és egyszerű használt ZSÁK
vizhatlan ponyva legolcsóbban kapható
FISCHER J. ponyva- és zsák-áruházában
BUDAPEST, V., Nádor-utca 31—33.
Vessék állandóan, minden mennyiségben, használt zsákok és becsorélók újra használt terményzsákokat.
Ponyvakölcsozónő intézet. Legszolidabb kiszolgálás.
ALAPITVA 1882.

A divatos műhímzéshez
nélkülözhetetlen a legújabb szerkezeti körhajtós eredetű **WHEELER és WILSON** 2-es varrógép, amelyen a fű- és gobelinhímzések kivül a legzsebb ártórt és azazur-munkák végezhetők. Varrása a legzsebb és legjobb, járása a legújabb és leggyorsabb. Képviselet minden nagyobb vidéki városban. Ahol nincsen, kérem hoztam fordulni.
HERBSTER KÁROLY Budapest, VII. ker., Károly-körút 9. sz.
a Wheeler és Wilson Mfg. & Co. New-York es. és kir. udvari szállítók magyarországi vezérkiszélete.
Nagy Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Déli vasut.

A háló- és közvetlen kocsik forgalma a Budapest d. v. pályaudvarról, az 1904. évi nyári menetrendben. Junius hó 15-től kezdve.
I. II. oszt. hátkoeci Budapest d. v. — Velence (Venezia) között. Pragerhof-Nabresina-Coromona át. Budapest d. v. indul este 8 óra 00 perc. Velence érkezik d. u. 2 óra 10 perc. Menettartam: 16 1/4 óra. Velence indul d. u. 2 óra 10 perc. Budapest d. v. érkezik d. e. 9 óra 55 perc. Menettartam: 16 1/4 óra.
I. II. oszt. közvetlen koci Budapest d. v. — Franzensfeste között négy I. oszt. háthelytel. Pragerhof-Marburgon át. Budapest d. v. indul este 8 óra 00 perc. Franzensfeste érkezik d. u. 12 óra 17 perc. Menettartam: 16 1/4 óra. Franzensfeste indul d. u. 7 óra 38 perc. Budapest d. v. érkezik reggel 9 óra 55 perc. Menettartam: 16 óra.
I. II. oszt. közvetlen koci Budapest d. v. — Velence (Venezia) között. Pragerhof-Nabresina-Coromona át. Budapest d. v. ind. este 8 óra 00 perc. Velence érkezik d. u. 2 óra 10 perc. Menettartam: 16 1/4 óra. Velence indul d. u. 2 óra 10 perc. Budapest d. v. érkezik d. e. 9 óra 55 perc. Menettartam: 16 1/4 óra.
Budapest d. v. Abbanza — Fiume között. Pragerhof-St.-Péteren át. Budapest d. v. ind. este 8 óra 00 perc. Fiume érkezik d. e. 9 óra 37 perc. Menettartam: 13 1/2 óra. Fiume indul este 7 óra 32 perc. Budapest d. v. érkezik d. e. 9 óra 55 perc. Menettartam: 14 óra.
Budapest d. v. — Triest között. Pragerhofon át. Budapest d. v. indul reggel 8 óra 00 perc. Triest érkezik este 9 óra 10 perc. Menettartam: 13 óra. Triest indul reggel 7 óra 55 perc. Budapest d. v. érkezik este 9 óra 20 perc. Menettartam: 13 1/4 óra.
Budapest d. v. — Pakrácz között. Nagykanizsa-Barcsan át. Budapest d. v. indul este 10 óra 00 perc. Pakrácz érkezik d. u. 1 óra 20 perc. Menettartam: 1 1/2 óra. Pakrácz indul d. u. 2 óra 50 perc. Budapest d. v. érkezik reggel 6 óra 30 perc. Menettartam: 15 1/4 óra.

Schicht-szappan
legjobb, legkiadósabb és ennél fogva legolcsóbb szappan. Minden káros alkatrésztől mentes. Mindenütt kapható!
Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht”-névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

„SZARVAS” vagy „KULCS” = JEGYGYEL
Minden káros alkatrésztől mentes. Mindenütt kapható!

4 pár cipő csak 2 fnt 50 krért
az üzlet teljes felosztása folytán még legfeljebb egynehány napig ezen a példán adunk el, 1 pár ur, 1 pár női cipő fűzre, erősen szegelt talppal, továbbá 1 pár ur, 1 pár női divatcipő. Mind a 4 pár elegáns, legújabb fazon, erősen kiállva. Megrendelésnél elegendő a hosszaméret, vagy a cipő számát megadni. Szétküldés utánvétel mellett, cipő-kívitteli ház.
LIBAN A., KRAKAU 89.
Kiszérelés megengedve, vagy a pénz visszaadatik.

Déli vasut.
A déli vasut budai pályaudvarának személypénztárainál az alább felsorolt balatonmenti fürdőállomásokkal való forgalomban **20 egyes menetre szóló évad-béreltjegyek** kaphatók, amelyek a mellett, hogy a menettéri jegyeknél is olcsóbbak, csoportos utazásokra is használhatóak. Ezen évad-béreltjegyek különösen mérsékelt árai a következők:

Vonalrész, melyen a béreltjegyek évenyesek	20 egyes jegyből álló fizetési árak koronákban						
	gyorsvonat			személyvonat			
	I	II	III	I	II	III	
	o s z t á l y						
Budapest d. v.	Siófok	168—	112—	68-20	121-20	81-60	50-40
	Balaton-Földvár	192—	128-20	77-40	139-20	92-40	57-60
	Boglár	216—	144-20	86-80	156—	104-30	65—

HOLLANDI
életbiztosító részvénytársaság (Algemeene Maatschappij van Lebensverzekering in Liffrente)
BUDAPEST, VIII., Kerepesi-ut 1.
(A nemzeti színház bérházában.)
Igazgató: **TOLNAY LAJOS.**
Vezetők: **STIGNITZ IMRE.**
1902. évi végeig **250 millió korona** biztosítás kötött.
A társaság mindenféle biztosítást elfogad, melynek alapját az emberi élet képezi, v. m. a tőkebiztosítás, tútelés és halálesetre szóló, valamint övegyi nyugdíjbiztosítás, azonnali kezdődő és elhalasztott életjáradékokat, kifizetési biztositásokat gyermekek részére stb. Bövebb felvilágosítással szolgál a magyarországi vezérkiszélete Budapesten, valamint a vidéki képviselek.
Referenciákat a Magyar Általános Hitelbank ad.

Hivonat a díjtáblázatokról

A tőke elhalálozás alkalmával fizetendő		A tőke 20 év után vagy időelőtt elhalálozás alkalmával azonnali fizetendő	
Díjtétel 100 korona után			
Kor.	Kor.	Kor.	Kor.
25	1.80	34	2.30
30	2.30	43	3.16
35	3.16	52	4.66
40	4.66	61	6.24
45	6.24	70	8.11
50	8.11	79	10.24
55	10.24	88	12.54
60	12.54	97	15.11
65	15.11	106	17.94
70	17.94	115	21.04
75	21.04	124	24.41
80	24.41	133	28.04
85	28.04	142	31.94
90	31.94	151	36.11
95	36.11	160	40.54
100	40.54	169	45.24

Ha szereti a lovait!!
egy kímélje meg az igen fájdalmas **légycsipésektől!**
1 darab 100/200 nagyságú **angol vászon-lótakaró**
vörös vagy kék kockával, alul és elől gombóval ellátva, izléses szegélyvel **frt 4-75. Igáslovak részére** eszikott erős zabonyvászonból, alul és elől gombóval, esimesan szegélyezve 100/200 nagys. **frt 2-40, 100/100 frt 2-90** darabonként.
„SZÖNYEG OTTHON”
Budapest, VII., Kerepesi-ut 10. szám,
Síp-utca sarok.
TELEFON 14—18. TELEFON 14—18.

ÉRTESÍTÉS.
2653. szám.
A pozsonyi, komáromi és soproni es. és kir. katonai élelmező-raktárknál, és pedig: Pozsonyban 1904. évi július hó 19., Komáromban 1904. évi július hó 21-én és Sopronban 1904. évi július hó 25-én délelőtt 10 órakor az illető élelmezési kerületek számára 1904. évi szeptember 1-től, 1905. évi augusztus hó 31-ig terjedő időre széna, alomszalma, agyazalma, tűzifa és kőszén élelmezési szükséglet szállítása nyilvános tárgyalásban fog biztosítani.
A cikkeknél nevelés és azoknak az egyes állomásokban való szükséglete az erre vonatkozó 2653. számú részletes hirdetményben ki van tüntetve. Az ezen szállítási üzletre vonatkozó összes feltételek a pozsonyi, komáromi és soproni es. és kir. katonai élelmezési raktáraknál naponta a feltételi füzetek betekintése által a hivatalos órák alatt szerethetők be.
Az egykoronás bélyegekkel ellátott és lepecsételt ajánlatok a bánatpénzért a pozsonyi, komáromi és soproni es. és kir. élelmező raktáraknál a tárgyalási naon legkésőbb 10 óráig délelőtt nyújthatók be.
Kelt Pozsony, 1904. évi július hó 20-án.
Az 5. hadtest hadbiztossága.

